

Utlåtande 2016: RVIII (Dnr 152-1056/2016)

Delrapport från äldreboendeutredningen

Uppdrag i budget 2015

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Äldreboendeutredningens delrapport, bilaga 2 till utlåtandet, med samtliga förslag godkänns med beaktande av vad föredragande borgarråd anför i utlåtandet.
2. Äldrenämnden ges i uppdrag att avge slutrapport från äldreboendeutredningen inklusive utvärdering av trygghetsboende med aktivitetscenter senast 2018.

Föredragande borgarrådet Clara Lindblom anför följande.

Ärendet

Utifrån uppdrag i budget 2015 har Äldreboendeutredningen utrett hur behovet av olika bostäder för äldre ska tillgodoses framöver. Äldreboendeutredningens delrapport godkändes av äldrenämnden i juni 2016 och omfattar en nulägesbeskrivning av de boenden som finns att tillgå för äldre, behovsutvecklingen inom äldreomsorgen, samt förslag för att tillgodose behovet av boende för äldre framöver. Utredningens huvudförslag är att staden ska erbjuda tre boendeformer för äldre: trygghetsboende med aktivitetscenter, servicehus och vård- och omsorgsboende. Äldreboendeutredningen föreslår att inriktningen bör vara att dagens senior- och trygghetsboenden omvandlas till den nya boendeformen trygghetsboende med aktivitetscenter. Stadsdelsnämnderna föreslås ansvara för aktivitetscentren. Utredningen

föreslår att det utreds vilka andra fastigheter som kan vara lämpliga att omvandla till trygghetsboende med aktivitetscenter. Äldreboendeutredningen lämnar även förslag på hur tillgängligheten i bostäder i det ordinära bostadsbeståndet kan öka och hur informationen kring boende för äldre kan förbättras.

Beredning

Ärendet har initierats av äldrenämnden och har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, samtliga stadsdelsnämnder, Stockholms Stadshus AB, kommunstyrelsens pensionärsråd (KPR) Pensionärernas Riksorganisation Stockholm (PRO), Sveriges Pensionärsförbund Stockholm (SPF), Vårdföretagarna och Bräcke diakoni. Exploateringskontoret har meddelat att de inte hade några synpunkter. Vårdföretagarna och Bräcke diakoni har inte inkommit med svar. Därutöver har Gröna Seniorer i Stockholmsregionen inkommit med remissvar.

Stadsledningskontoret välkomnar delrapporten och bedömer att förslagen innebär en ambitionshöjning som kommer att bidra till att nå kommunfullmäktiges mål om tryggare boende för äldre. För en optimal lösning som möter både äldres behov av tryggt boende och stadens övriga åtaganden på boendeområdet förordas reformer i flera steg och att varje steg utvärderas noggrant.

Stadsbyggnadsnämnden tillstyrker förslagen om bättre samordning av tillgänglighetsfrågorna och att arbetet med att underlätta för äldre att hitta en tillgänglig bostad bör utvecklas. En strategi för det ordinarie bostadsbeståndet kan vara en start på ett närmare samarbete för att få en bättre samordning.

Bromma stadsdelsnämnd ställer sig positiv till delrapporten. Nämnden betonar bland annat vikten av samverkan mellan stadsdelsnämnderna och Micasa Fastigheter i Stockholm AB (Micasa) för att nå målet med utökade aktiviteter på trygghetsboende och anser det viktigt att säkerställa att den nya boendeformen vänder sig till rätt målgrupp.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd instämmer i utredningens förslag. Nämnden påpekar vikten av en kostnadsanalys i samverkan med stadsdelsnämnderna och ser tillgängliga bostäder med lokaler för gemensamma aktiviteter positivt för att ge äldre högre grad av självständighet som komplement till en utvecklad hemtjänst.

Farsta stadsdelsnämnd välkomnar att utredningen ser boende för äldre ur ett helhetsperspektiv. Trygghetsboende med aktivitetscenter ses som ett bra alternativ för äldre med behov av trygghet och gemenskap. Nämnden

förutsätter att det ges täckning för utgifter som den nya boendeformen för med sig.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd ställer sig i huvudsak positiv till äldreboendeutredningens förslag. Nämnden anser vidare att det är angeläget att kartlägga stadens behov av servicehus, göra en samlad bedömning och planering för servicehusen samt se över ersättningssystemet och hanteringen av tomma servicehuslägenheter.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd instämmer i utredningens förslag och anser det är bra att det tydliggörs hur behovet av olika boendeformer för äldre kan tillgodoses. Nämnden anser det viktigt att i det fortsatta arbetet ta del av utredningen av äldre personer med eller utan missbruk som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa.

Kungsholmens stadsdelsnämnd bedömer att behovet av en ny boendeform för äldre som inte kräver biståndsbedömning är stort och att staden bör gå vidare med förslaget. Innehållet i aktivitetscentra, hur de ska drivas, finansiering och tidsplanen behöver dock utredas närmare och konkretiseras, för att den nya boendeformen ska upplevas positivt av de äldre.

Norrmalms stadsdelsnämnd ser att förslaget innebär en ambitionshöjning för äldre utan biståndsbedömning. En nulägesanalys av befintliga träffpunkter efterlyses, för att se om dessa kanske tillgodoser behoven hos målgruppen för den nya boendeformen. Nämnden saknar en diskussion i utredningen om boendeformer för äldre med psykosocial ohälsa, missbruk och hemlöshet.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd är i huvudsak positiv till de förslag som föreslås i äldreboendeutredningens första delrapport. Aktivitetscenter i nära anslutning till trygghetsboende är en positiv insats. Nämnden betonar att förutsättningar och grundkrav behöver tydliggöras för att nå likvärdighet i staden. Kostnadsökningen för aktivitetscenter bör beaktas i budgeten.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd instämmer i utredningens förslag, och betonar vikten av kostnadsanalys och finansiering innan omvandlingen påbörjas. Vad tryggheten i trygghetsboende innebär behöver klargöras ytterligare. Nämnden välkomnar att målgruppen för servicehusen tydliggörs och anser att det även är angeläget att staden hittar en tydlig definition för servicehusen.

Skärholmens stadsdelsnämnd delar slutsatsen att det behövs en ambitionshöjning av boendeformer för äldre utan biståndsbedömning, men efterlyser en kostnadsanalys ur stadsdelsperspektiv. För att aktivitetscenter ska vara likvärdiga i hela staden behövs tydliga ramar för innehållet. Dagens system där få tillgänglighetsanpassade lägenheter återanvänds måste ses över.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd ställer sig i huvudsak positiv till delrapporten och instämmer i att fortsatt arbete måste göras i nära samverkan

med stadsdelarna. Nämnden välkomnar en tydlighet i uppdrag och målgrupper för olika boenden för äldre och framhåller även behovet av en boendeform för trygghet och omvårdnad av de som blivit bostadslösa av psykisk ohälsa etc.

Södermalms stadsdelsnämnd är positiv till ett boende utan biståndsbeslut som är anpassat för äldre så som trygghetsboende med aktivitetscenter föreslås bli. Nämnden anser att när denna boendeform införs är det angeläget att se över vilken roll som servicehusen ska spela. Det är också viktigt med en enhetlig grund för beräkning av grundkostnadsersättningen på servicehusen.

Älvsjö stadsdelsnämnd är positiv till att staden ska ha tre boendeformer för äldre, trygghetsboende med aktivitetscentra, servicehus och vård- och omsorgsboende. Vilka senior- och trygghetsboenden respektive andra lokaler som lämpar sig att omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscentra bör utredas. Kompetens, bemanning och innehåll för aktivitetscenter bör tydliggöras.

Östermalms stadsdelsnämnd ställer sig i allt väsentligt bakom förslagen och anser det vara av stor vikt att aktivitetscentren får ett likvärdigt och jämförbart innehåll. En uppdragsbeskrivning eller riktlinjer bör tas fram centralt. Nämnden understryker vikten av strategi och samordning för det ordinarie bostadsbeståndet samt tidig kommunikation om alternativ för äldres boende.

Stockholms Stadshus AB ställer sig positiv till utredningens förtydligande av behovet av äldreboenden och planeringen för att tillgodose behoven. De ekonomiska konsekvenserna främst för Micasa Fastigheter AB och stadsdelsnämnderna behöver skyndsamt utredas. Förutom tekniska och ekonomiska förutsättningar för respektive fastighet måste planeringen utgå från behoven i stadens olika delar samt Micasas befintliga hyresgäster. Koncernen välkomnar förslaget om en strategi för det befintliga fastighetsbeståndet.

Kommunstyrelsens pensionärsråd anser att utredningen har så stora brister att en ny utredning bör tillsättas, med utgångspunkten att den enskildes valfrihet står i förgrunden och inte kvarboendepincipen. Trygghetsboende med aktivitetscentra kan vara intressant, men boendeformen måste få lägre hyresnivåer. Rådet anser att servicehusboendet ska utökas istället för att minska.

Pensionärernas Riksorganisation Stockholm (PRO) kräver att en ny utredning tillsätts med aktiv medverkan av pensionärsorganisationerna. Om trygghetsboende med aktivitetscentra blir bra kan det bli ett alternativ till servicehus, men än så länge behövs dessa. Ett specificerat underlag om målgruppen för servicehusen efterlyses liksom att de höga hyresnivåerna för

trygghetsboende rättas till och att krav ställs på likvärdigt hög kvalitet på aktivitetscentra.

Sveriges Pensionärsförbund Stockholm (SPF) anser att äldreboendeutredningens förslag och hemtjänstens framtida organisation ska ses i ett sammanhang. Aktivitetscenter välkomnas men SPF vill veta hur det påverkar redan höga hyror. Gränsen mellan att bo hemma med hemtjänst och servicebostäder behöver tydliggöras liksom belysning av det privata bostadsbeståndet för äldre. SPF hemställer om att KPR involveras löpande i fortsatt arbete.

Gröna seniorer i Stockholmsregionen är positiva till att omvandla trygghetsboenden och seniorboenden till bemannade boenden, men betonar vikten av att det inte innebär att fler servicehus läggs ner. Det bör utredas hur ansvar och ägande av bostadsanpassning kan generaliseras. Utredaren bör få ett tilläggsuppdrag att också beskriva läget inom den privata sektorn.

Mina synpunkter

Stockholm står inför en stor demografisk utmaning då gruppen äldre ökar kraftigt på sikt. För att klara den viktiga uppgiften att tillhandahålla ett tryggt och tillgängligt boende för äldre samt en professionaliserad hemtjänst krävs långsiktig planering och samverkan mellan stadens alla delar. Utvecklingen av äldres boende och hemtjänsten behöver gå hand i hand, då merparten av de äldre både idag och imorgon bor i ordinärt boende. Äldreperspektivet ska därför finnas med i all stadsplanering och nybyggnation. De stora behoven ställer fortsatta krav på samplanering mellan stadsdelsnämnderna och på samordning av äldrenämnden i samarbete med Micasa och övriga berörda nämnder och styrelser. För att säkra långsiktighet och stabilitet ska äldrenämnden under år 2017 också ta fram ett program för framtidens äldreomsorg.

Jag välkomnar nu äldreboendeutredningens delrapport som har analyserat hur staden framöver ska tillgodose behovet av anpassat boende för äldre. Våra nuvarande boendeformer fyller inte behovet. När staden under en följd av år har lagt ner servicehus och omvandlat till trygghetsboenden och seniorboenden har många äldre inte kunnat få sitt behov av tryggt boende tillgodosett. Dagens trygghetsboende ger inte önskvärd trygghet och har dessutom för höga hyror. Vårt mål är nu att stadens boendeformer för äldre ska bli tydligare, byggas ut i takt med behovet och i högre grad än idag tillgodose äldres behov av trygghet och gemenskap. Äldreboendeutredningen föreslår en rad åtgärder inom såväl

det biståndsbedömda som det ordinära bostadsbeståndet, som jag ställer mig bakom och som till stora delar redan finns med i budget 2017.

Framöver kommer tre boendeformer för äldre att finnas inom Micasa Fastigheter AB, varav vård- och omsorgsboende och servicehus är biståndsbedömt och trygghetsboende med aktivitetscentra inte är biståndsbedömt. Den nya boendeformen ska ersätta trygghetsboende och seniorboende hos Micasa Fastigheter AB och är till för personer folkbokförda i Stockholms stad. Trygghetsboende med aktivitetscenter ersätter således inte servicehus, utan ska bli ett boende för personer 75 år och äldre som söker trygghet och gemenskap, men inte behöver daglig tillgång till hälso- och sjukvård. Kriterier kommer att vara kötid som kan räknas från 70 år. Möjlighet ska finnas till förtur av medicinska och sociala skäl, som exempelvis kan vara upplevd otrygghet, isolering eller nedsatt rörlighet som gör befintlig bostad otillgänglig. Aktivitetscentra ska drivas av stadsdelsnämnden där trygghetsboendet är beläget och vara öppet även för äldre som bor i närområdet. Väl utformade har aktivitetscentran goda förutsättningar att bli hjärtat i det förebyggande arbetet i äldreomsorgen.

Remissinstanserna är överlag positiva till utredningens förslag, och har också värdefulla synpunkter på vad som behöver förtydligas. Framst efterlyses ramar, finansiering och grundkrav för bemanning av aktivitetscentra. Det är viktigt med likvärdighet, och äldrenämnden ska också precisera villkoren för aktivitetscentra. Jag håller med utredningen om att minsta bemanning ska vara dagtid under vardagar. Därutöver ska äldrenämnden se över möjligheten till bemanning även på helgerna, vilket skulle vara en trygghetsfaktor. Jag vill redan nu slå fast att fast personal ska vara bas i aktivitetscentra och att personal ska ha adekvat utbildning. Möjlighet ska finnas till gemensamma måltider. En god samverkan med volontärer, pensionärsorganisationer och övrigt föreningsliv är avgörande förutsättningar för att aktivitetscentra ska bli levande mötesplatser.

Flera remissinstanser efterlyser en kostnadsanalys och klargjord finansiering innan omvandlingen till trygghetsboende med aktivitetscenter startar. I budget 2017 kommer medel att finnas reserverade och äldrenämnden ska göra en kostnadsanalys i samarbete med stadsdelsnämnderna och Micasa Fastigheter AB. Inför omvandlingen ska befintliga mötesplatser i stadsdelsnämnderna kartläggas. Analysen blir en grund för tidsplanen, i och med att den ska klargöra vilka trygghetsboenden och seniorboenden som lämpar sig att omvandlas, med hänsyn till bland annat storlek på boendet men också andra faktorer.

Min ambition är att i det fortsatta arbetet bidra till att skapa många flera bostäder för äldre med fokus på trygghet och tillgänglighet, till rimligare hyra än vad vi kan åstadkomma i nuvarande trygghetsboende. Jag vill dock framhålla att aktivitetscentra inte höjer hyran för de som bor i trygghetsboendet, eftersom det är stadsdelsnämnderna som ska finansiera centrals lokal och personal. Hyresgäster i trygghetsboende som omvandlas till den nya boendeformen slipper då avgiften för trygghetsvård som nu betalas till Micasa.

I flera remissvar tas servicehusen upp. Jag stödjer äldreboendeutredningens förslag att målgruppen för servicehus ska vara äldre med omvårdnadsbehov, men vill betona att för äldre med demensdiagnos är vård- och omsorgsboende adekvat boendeform. De flesta servicehus är inte anpassade till dagens vårdbehov och har kraftigt eftersatt underhåll. Boendeformen servicehus ska vara kvar men vissa befintliga fastigheter kan behöva ersättas. Det ingår i det fortsatta arbetet att inventera fastighet för fastighet, definiera innehållet i boendeformen, ersättning m.m. och redovisa planeringen av platser i den årliga äldreboendeplaneringen, där även exempelvis profilboende ingår.

Det är viktigt att stadsdelsnämnderna inbjuder till återkommande dialog om utveckling av aktivitetscentren med pensionärsorganisationer och pensionärsråd. Utvecklingen kan exempelvis handla om att främja möjligheter för aktörer som bedriver fotvård, frisering, kiosk etc. att förlägga verksamhet i närheten av aktivitetscentren och att stadsdelsnämnderna samlokaliserar verksamheter som har äldre som målgrupp till lokaler i anslutning till aktivitetscentra.

Äldrenämnden kommer att arbeta vidare med genomförandet av äldreboendeutredningens förslag, i tillämpliga delar i samarbete med kommunstyrelsen, stadsdelsnämnderna, stadsbyggnadsnämnden, bostadsförmedlingen samt bostadsbolagen. Slutrapport för äldreboendeutredningen ska avges senast år 2018 av äldrenämnden och där ingår att utvärdera den nya boendeformen trygghetsboende med aktivitetscentra.

Jag ser fram emot ett spännande samarbete med alla berörda aktörer för att tillsammans skapa ett tryggt boende för alla äldre och gläder mig åt att ett regelbundet samarbete nu har inletts mellan äldreboendegruppen inom kommunstyrelsens pensionärsråd och äldrenämnden.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Delrapport Äldreboendeutredningen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Föredragande borgarrådets förslag till beslut bifalls delvis.
2. Därutöver anför följande.

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.” De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en generösare biståndsbedömning och att fler boenden byggs.

Med det sagt välkomnar Liberalerna en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt.

Det finns dock ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag. Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentrerna ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Att, som borgarrådet anför, äldregruppen ska se över möjligheten till bemanning på helgerna räcker inte. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst och staden bör därför se till att det finns bemanning då.

Osäkerheten kring öppettiderna vid aktivitetscentren samspelar med osäkerhet kring finansieringen. Det är fortfarande oklart vilka medel som kommer att tillföras stadsdelsnämnderna för driften av aktivitetscentren och vilken kvalitet som går att finansiera.

Aktivitetscentrerna bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet. Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Vi vill också betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentrerna.

Enligt föredragande borgarråd ska de nya trygghetsboendena med aktivitetscentra utvärderas i äldreboendeutredningens slutrapport som presenteras senast 2018. Det framstår som väl tidigt för att kunna ge ett bra underlag för beslut om boendeformens framtid.

Liberalerna välkomnar att trygghetsboenden med aktivitetscentra och servicehus tas in i stadens äldreboendeplanering, något som vi efterlyste vid årets

boendeplaneringsärendet. Vi vill dock varna för en utveckling där antalet boendeplatser, såväl inom servicehus som vård- och omsorgsboenden, minskar snabbare än beräknat. Exempel är Vintertullen på Södermalm och planer på omstrukturering i Enskede-Årsta-Vantör. Det kan inte tas för givet att Stockholm kommer att ha platser som motsvarar behoven.

Vi ser vidare med oro på förslaget om att inskränka målgruppen för servicehusen till de äldre som har ett omvårdnadsbehov. Det är oklart vad detta innebär i praktiken och hur många av de boende som har ett omvårdnadsbehov. Vi konstaterar att förslaget inte innebär att de många äldre som idag får avslag på sin ansökan om servicehus bereds plats, utan snarare tvärtom. Även uppdraget till Micasa att utreda vilka andra fastigheter som eventuellt kan omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscenter tolkar vi som ett sätt att dra ner på servicehusplatser. Vi vill för övrigt anföra att den sociala samvaron på servicehusen sannolikt underlättas om det även finns ett inslag av något friskare äldre.

Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats. De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån någon universallösning.

Servicehusen kommer fortfarande att spela en viktig roll i Stockholms äldreomsorg, och Liberalerna vidhåller att alla över 85 år som så önskar bör få plats på servicehus. Vi menar också att alla äldre med omfattande hemtjänstinsatser som så önskar bör få plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende, om detta kan ske utan merkostnad. Stockholms äldre måste få större frihet att välja mellan olika former av boende, och på ett enklare sätt kunna beviljas det boende de behöver.

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Äldreboendeutredningens delrapport, bilaga 2 till utlåtandet, med samtliga förslag godkänns med beaktande av vad föredragande borgarråd anför i utlåtandet.
2. Äldrenämnden ges i uppdrag att avge slutrapport från äldreboendeutredningen inklusive utvärdering av trygghetsboende med aktivitetscenter senast 2018.

Stockholm den

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Clara Lindblom

Ulrika Gunnarsson

Remissammanställning

Ärendet

Utifrån uppdrag i budget 2015 har den s.k. Äldreboendeutredningen utrett hur behovet av olika bostäder för äldre ska tillgodoses framöver.

Äldreboendeutredningens delrapport godkändes av äldrenämnden i juni 2016 och omfattar en nulägesbeskrivning av de boenden som finns att tillgå för äldre, behovsutvecklingen inom äldreomsorgen, samt förslag för att tillgodose behovet av boende för äldre framöver. Utredningens huvudförslag är att staden ska erbjuda tre boendeformer för äldre: trygghetsboende med aktivitetscenter, servicehus och vård- och omsorgsboende. Äldreboendeutredningen föreslår att inriktningen bör vara att dagens senior- och trygghetsboenden omvandlas till den nya boendeformen trygghetsboende med aktivitetscenter.

Stadsdelsnämnderna föreslås ansvara för aktivitetscentren. Utredningen föreslår att det utreds vilka andra fastigheter som kan vara lämpliga att omvandla till trygghetsboende med aktivitetscenter. Äldreboendeutredningen lämnar även förslag på hur tillgängligheten i bostäder i det ordinära bostadsbeståndet kan öka och hur informationen kring boende för äldre kan förbättras.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 juni 2016 att godkänna äldreboendeutredningen och överlämna den till kommunstyrelsen för vidare beslut i kommunfullmäktige.

Reservation anfördes av Niklas Källberg (L), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Sofia Modigh (KD) och Dennis Wedin m.fl. (alla M) med stöd av ersätтарыttrande från Alfred Askeljung (C), *bilaga 1*.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 13 maj 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Äldreförvaltningen delar utredningens uppfattning att det finns ett behov av en ambitionshöjning när det gäller boendeformer för äldre utan biståndsbedömning. Enligt förvaltningens uppfattning behöver dagens trygghetsboenden utvecklas för att tillgodose den trygghet som efterfrågas av äldre. Genom aktivitetscentran i boendena

ökar förutsättningarna för social gemenskap och ökad trygghet.

Som det föreslås i rapporten bör det också utredas vidare vilka andra fastigheter inom Micacas fastighetsbestånd som kan vara lämpliga att omvandla till trygghetsboende med aktivitetscentra. Förvaltningen delar utredningens förslag om att denna utredning bör göras av äldrenämnden i samverkan med stadsdelsnämnderna och stadsledningskontoret. Enligt äldreförvaltningens uppfattning bör och Micasa medverka i denna utredning. Vidare delar förvaltningen utredningens förslag att äldreboendeplanering utökas med ett uppdrag att också bedöma dimensioneringen av trygghetsboende med aktivitetscenter och servicehus på kort och lång sikt.

I utredningen föreslås att stadsdelsnämnderna ska ansvara för de aktivitetscentran som ska finnas i trygghetsboenden. I samband med den utredning som ska ta ställning till lämpliga fastigheter för omvandling är det också angeläget att det görs en kostnadsanalys av vilka eventuella merkostnader detta kan innebära för stadsdelsnämnderna. Det är också angeläget att en sådan utredning påbörjas snarast om det ska vara möjligt att starta omvandlingen till den nya formen av trygghetsboenden under 2017.

Precis som det också konstaterades i den utredningen av servicehusen som äldrenämnden genomförde 2014 (Projekt Servicehus, rapport 2014, Dnr 320-381/2014) finns ett behov av att tydliggöra servicehusens funktion och målgrupp. Servicehus är en biståndsbedömd boendeform där kommunen har ett hälso- och sjukvårdsansvar. För att bättre kunna motsvara de boendes behov och förväntningar är det angeläget att det finns en tydlig definition av servicehusen funktion.

När det gäller återställning av genomförda bostadsanpassningar har Boverket i en rapport¹ föreslagit att fastighetsägare av flerfamiljshus ska ha möjlighet att överta rätten till bidrag för åtgärder i allmänna utrymmen. Om detta förslag införs i lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m. kan det innebära att fler fastigheter blir mer lättillgängliga för personer med begränsad rörelseförmåga. Något som kan öka möjligheten för många äldre att bo kvar i ordinarie boende så länge de kan och önskar.

Förvaltningen delar också utredningens förslag om en strategi för det ordinarie bostadsbeståndet. Fler tillgänglighetsinventeringar av bostadsbeståndet och att information om tillgänglighet redovisas hos Bostadsförmedlingen är viktiga faktorer som kan underlätta för äldre bostadssökande. Likaså att staden utvecklar informationen om olika boendalternativ för äldre.

Beredning

Ärendet har initierats av äldrenämnden och har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, samtliga stadsdelsnämnder, Stockholms Stadshus AB, kommunstyrelsens pensionärsråd (KPR) Pensionärernas Riksorganisation Stockholm (PRO),

Sveriges Pensionärsförbund Stockholm (SPF), Vårdföretagarna och Bräcke diakoni. Exploateringskontoret har meddelat att de inte hade några synpunkter. Vårdföretagarna och Bräcke diakoni har inte inkommit med svar. Därutöver har Gröna Seniorer i Stockholmsregionen inkommit med remissvar.

Innehållsförteckning	Sid
Stadsledningskontoret	13
Stadsbyggnadsnämnden	15
Bromma Stadsdelsnämnd	16
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd	18
Farsta stadsdelsnämnd	18
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd	20
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd	22
Kungsholmens stadsdelsnämnd	23
Norrmalms stadsdelsnämnd	27
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd	28
Skarpnäcks stadsdelsnämnd	29
Skärholmens stadsdelsnämnd	29
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd	31
Södermalms stadsdelsnämnd	32
Älvsjö stadsdelsnämnd	34
Östermalms stadsdelsnämnd	35
Stockholm Stadshus AB	36
Kommunstyrelsens pensionärsråd (KPR)	37
Pensionärernas riksorganisation Stockholm (PRO)	39
Sveriges Pensionärsförbund Stockholm (SPF)	41
Gröna Seniorer i Stockholmsregionen	43

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 september 2016 har i huvudsak följande lydelse.

I budget 2016 slår kommunfullmäktige fast att alla äldre över 85 år har rätt till tryggt boende. Inga äldre med stora omsorgsbehov eller som lider av oro och isolering ska behöva bo kvar i en otrygg miljö mot sin vilja. Alla som är över 85 år och söker biståndsbedömt äldreboende som inte beviljas ska få annat stöd så att behovet av tryggare boende säkras. De flesta vill bo kvar hemma så länge de är trygga och de ska också kunna bo kvar till livets slut, även om vårdbehovet ökar. Staden och stadens

bolag ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, t.ex. bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Fullmäktige klargör i budget att den Äldreboendeutredning som tillsattes 2015 ska förtydliga syfte och målgrupp för olika boendeformer för äldre. Utredningens syfte är att höja tryggheten och skapa gemenskap samt att bredda boendalternativen för att passa individuella behov. Målet är mer hemliknande enheter och enklare övergångar när omsorgsbehoven ökar. Närheten till service är viktig.

Stadsledningskontoret välkomnar Äldreboendeutredningens delrapport och bedömer att de förslag som utredningen lägger fram kommer att bidra till att staden uppnår kommunfullmäktiges mål om tryggare boende för äldre. Kontoret konstaterar samtidigt att utredningens förslag innebär en ambitionshöjning för staden när det gäller att tillhandahålla boendeformer för äldre utan biståndsbedömning. Givet den utmaning staden står inför när det gäller att bygga ut vård- och omsorgsboende – vilket klargörs i stadens ”Boendepplan 2017 med utblick mot 2040” (dnr 152-644/2016), antagen av kommunstyrelsen den 15 juni 2016 – samt att tillhandahålla bostäder för nyanlända, anser dock kontoret att staden nog bör överväga lämpligheten i att bygga ut en ny och potentiellt kostnadsdrivande icke biståndsbedömd boendeform för äldre. För att finna en optimal lösning som möter både äldres behov av tryggt boende samtidigt som stadens övriga åtaganden på boendeområdet uppfylls förordar kontoret att reformer på området genomförs i flera steg och att varje steg utvärderas noggrant.

Stadsledningskontoret delar Äldreboendeutredningens bedömning att dagens senior- och trygghetsboenden inte alltid möter de förväntningar de boende har på trygghet och gemenskap. Det är inte heller självklart för de äldre vilken skillnaden är mellan de olika boendeformerna. Kontoret instämmer därför i utredningens slutsats att en minskning av antalet icke biståndsbedömda boendeformer för äldre är önskvärd. På samma sätt är det eftersträvanvärt att öka inslaget av trygghet och gemenskap i de boendeformer för äldre som staden erbjuder. Kontoret är därför försiktigt positivt till utredningens förslag om att ersätta dagens trygghets- och seniorboenden med den nya boendeformen trygghetsboende med aktivitetscenter. Under ärendets fortsatta beredning är det angeläget att ett namn väljs för den nya boendeformen som är enkelt för äldre att förstå, samtidigt som skillnaden mot dagens trygghetsboenden är tydlig.

Äldreboendeutredningen föreslår att stadsdelsnämnderna ska ansvara för de aktivitetscenter som ska finnas i den nya boendeformen. Utredningen bedömer att kostnaden för ett aktivitetscenter kan uppgå till ca 3 mnkr, men att den kommer att variera med storlek på boendet och ambitionsnivån. Mot bakgrund av det nya ansvar som föreslås läggas på stadsdelsnämnderna anser stadsledningskontoret att den nya boendeformen som helhet, samt även ansvar och kostnader för aktivitetscentren, bör utvärderas av äldrenämnden senast 2018. För att skapa en kostnadseffektiv verksamhet uppmanas stadsdelsnämnderna att bygga upp verksamheten vid aktivitetscentren stegvis och även överväga effektiviseringsmöjligheter, som att flytta befintliga dagverksamheter till den nya boendeformen.

Utredningen föreslår att omvandling av dagens trygghetsboenden till trygghetsboenden med aktivitetscenter påbörjas under 2017 och att omvandling av

dagens seniorboenden påbörjas 2018. Stadsledningskontoret framhåller vikten av att stadsdelsnämnderna, äldrenämnden och Micasa Fastigheter AB genomför en kostnadsanalys innan arbetet med omvandling av befintliga trygghets- och seniorboenden påbörjas. Av analysen bör bl.a. framgå om det är ekonomiskt försvarbart att inrätta aktivitetscenter i samtliga befintliga trygghets- och seniorboenden; detta mot bakgrund av att flera av dagens boenden har så få som 20-35 platser.

Stadsledningskontoret instämmer i Äldreboendeutredningens slutsats att målgruppen för servicehus bör tydliggöras så att den framöver endast omfattar äldre med omvårdnadsbehov. En ny utredning bör, som Äldreboendeutredningen föreslår, även tillsättas med uppdrag att undersöka i vilken omfattning andra fastigheter kan omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscenter. Micasa Fastigheter i Stockholm AB bör delta i den utredningen.

Kontoret tillstyrker att uppdraget för dagens äldreboendeplanering utökas med ett uppdrag att också bedöma dimensioneringen av trygghetsboende med aktivitetscenter och servicehus på kort och lång sikt.

Stadsledningskontoret tillstyrker att Bostadsförmedlingen i Stockholm AB får i uppdrag att tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, stadens bostadsbolag och äldrenämnden ta fram en strategi för det ordinära bostadsbeståndet. Strategins syfte ska vara att underlätta för äldre att kunna välja ett boende som har en tillgänglighet som medger ett aktivt liv även när rörelseförmågan blir sämre. I strategin bör ingå att verka för att fler inventeringar av tillgängligheten görs, att information om tillgänglighet finns med vid förmedling av lediga lägenheter samt att arbeta med effektiviseringar av bostadsanpassningen och bättre utnyttjande av anpassade lägenheter.

Stadsledningskontoret tillstyrker att äldrenämnden får i uppdrag att i samverkan med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ta fram ett förslag på hur en utökad kommunikation kring boende för äldre kan utformas.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att Äldreboendeutredningens delrapport godkänns, med hänvisning till vad som anförs i kontorets tjänsteutlåtande.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 8 september 2016 att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Peter Backlund (L), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Joakim Larsson m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 augusti 2016 har i huvudsak följande lydelse.

I utredningen nämns att många som arbetar med tillgänglighetsfrågor inom staden efterlyser en bättre samordning kring dessa frågor. Stadsbyggnadskontoret tillstyrker detta och anser att förslaget om att utarbeta en strategi för det ordinarie bostadsbeståndet kan vara en start på ett sådant närmare samarbete.

Kontoret delar också uppfattningen om ett bättre utnyttjande av tillgängliga lägenheter behöver komma till stånd, både hos de kommunala bostadsbolagen, men kanske också hos de privata fastighetsägarna.

Vidare anser kontoret att stadsbyggnadsnämnden bör få vara delaktig i framtagandet av en utökad kommunikation kring hur boende för äldre kan utformas.

Staden ska, enligt beslut i kommunfullmäktige, hjälpa alla över 85 år med ett tryggt boende, t.ex. med bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Stadsbyggnadskontorets erfarenhet är att det är svårt för någon som har behov av ökad tillgänglighet att dels hitta annat mera tillgängligt boende, dels att genomföra själva flytten. Någon form av stöd till flytt skulle eventuellt få fler att också genomföra en flytt till en tillgängligare bostad.

Bromma Stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2016 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Jonatan Ohlin (L), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Tigerström m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 juli 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till Äldreboendeutredningens delrapport och vill framföra vissa synpunkter på de förslag som framkommer i utredningen.

Trygghetsboende med aktivitetscenter

Förvaltningen stödjer förslaget med utökade aktiviteter på trygghetsboende. Förslaget innebär att stadsdelsnämnden tar över ansvaret för aktiviteter på trygghetsboendet och att fastighetsägaren Micasa har kvar ansvaret för lokalerna. Det ställer stora krav på samverkan mellan parterna för att nå det föreslagna målet med verksamheten. Förvaltningen välkomnar en öppen och fortlöpande dialog som främjar

en ökad samverkan.

Förvaltningen ser det önskvärt att aktivitetscentret erbjuder även personer i ordinärt boende att delta i aktiviteterna då detta kan bidra till ett ökat kvarboende.

En förutsättning som nämns i utredningen är att aktiviteter anpassas till vad som efterfrågas av de äldre. Förvaltningen instämmer helt i detta.

En viktig aktivitet för äldre är måltiden. Förvaltningen ser det önskvärt att fastighetsägaren tillhandahåller någon form av servering i fastigheten för att öka förutsättningarna för gemensamma måltider och social gemenskap. Detta skulle vara positivt även för personer i ordinärt boende och anhöriga som besöker aktivitetscentret.

Utredningen föreslår ett ökat samarbete med frivilligorganisationer kring aktiviteter. Även möjligheten att upplåta lokaler till exempelvis pensionärsorganisationerna på tider när aktivitetscentret inte är i behov av lokalerna nämns. Förvaltningen är positiv till detta vilket också kan bidra till ett bredare utbud av aktiviteter.

Genomförande av trygghetsboende med aktivitetscenter innebär ändrade ekonomiska förutsättningar för stadsdelsnämnderna och för Micasa. För att förändringen ska kunna genomföras på ett bra sätt för de boende är det viktigt att de ekonomiska förhållandena är utredda innan förändringen träder i kraft.

I nulägesbeskrivningen av trygghetsboende i Stockholms stad anges att lägenheterna ska förmedlas till hushåll med personer folkbokförda i Stockholms stad och med en huvudsökande som är lägst 75 år och som upplever otrygghet och/eller social isolering.

Förvaltningen har dessvärre under det senaste året upplevt en annan verklighet då personer med mycket omfattande omvårdnadsbehov flyttat in på ett av stadsdelens trygghetsboende och där en del av dessa personer även kommer från andra kommuner. Detta innebär ekonomiska påfrestningar för stadsdelen då resursfördelnings-systemet inte ger kompensation kortsiktigt. Förvaltningen vill därför lyfta frågan om hur det kan säkerställas att trygghetsboende med aktivitetscentra vänder sig till rätt målgrupp.

Servicehus

I utredningen framkom att det saknas en enhetlig definition av målgrupp och innehåll för boende på servicehus. En av de tydligaste slutsatserna som utredningen ser är att de som flyttar till servicehus idag har vitt skilda behov, från äldre med omsorgsbehov till personer med påtagliga psykiska funktionsnedsättningar, missbruksproblematik och/eller som varit hemlösa.

Förvaltningen välkomnar förslaget att målgruppen för boende på servicehus blir tydligare och mer begränsad. Om målgruppen för boende på servicehusen ändras kan vissa grupper som idag bor på servicehus fortsättningsvis behöva andra boendialternativ vilket måste beaktas i den framtida planeringen.

Vård- och omsorgsboende

Utredningen föreslår ingen förändring av boendeformen.

Strategi för det ordinarie bostadsbeståndet

I Bromma finns ett stort antal lägenheter i fastigheter som saknar hiss.

Förvaltningen är positiv till förslaget om att en strategi tas fram för det ordinära bostadsbeståndet med syfte att underlätta för de äldre att kunna välja ett boende med tillgänglighet. Fler inventeringar av tillgängligheten behöver göras. Det ska vara lätt att få information om tillgänglighet och den informationen behöver finnas med vid förmedling av lediga lägenheter. Arbetet med bostadsanpassningen behöver effektiviseras och utnyttjandet av anpassade lägenheter behöver bli bättre.

Förvaltningen välkomnar utredningens förslag om en ökad kommunikation kring boende för äldre och att informationen ska finnas samlad på en plats. Detta ger de äldre ökade förutsättningar för att planera sin ålderdom och sitt boende.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2016 att förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Reservation anfördes av Gustav Johansson m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Peter Backlund (L), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 augusti 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i utredningens förslag och vill påpeka vikten av att en kostnadsanalys snarast genomförs i samverkan med stadsdelsnämnderna vad gäller de merkostnader som kan komma att uppstå för stadsdelsnämnderna.

Förvaltningen ser att utredningens förslag till fler tillgängliga bostäder för äldre ger äldre större möjlighet att leva ett självständigt liv under tryggare former. Hemtjänsten har redan utvecklats och kan utvecklas ytterligare genom olika specialinriktningar. Ett komplement genom tillgängliga bostäder med lokaler för gemensamma aktiviteter är positivt för att ge äldre en högre grad av självständighet.

Förvaltningen ser också att det är viktigt att uppdraget med äldreboendeplanering utökas med att även bedöma dimensioneringen av trygghetsboenden med aktivitetscenter och servicehus på kort och lång sikt.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2016 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Lars Jilmstad m.fl. (alla M) och Peter Öberg (L), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Lars Bäck (V), Kjell Backman m.fl. (alla S) och Mariana Moreira Duarte m.fl. (alla MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande och *ersättningsyttrande* gjordes av Lars Jilmstad m.fl. (alla M) och Peter Öberg (L) samt Niklas Dahlgren (C), *bilaga 1*.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 juli 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen välkomnar att utredningen ser boende för äldre ur ett helhetsperspektiv. Det innebär att stor vikt läggs vid tillgänglighet i det ordinarie bostadsbeståndet och stadens möjlighet att erbjuda bostadsanpassning. En stor del av äldre med omvårdnadsbehov väljer att så länge som möjligt bo kvar i ordinärt boende.

I dag beviljas servicehus ofta för personer som inte har den typ av omvårdnadsbehov som boendeformen ursprungligen var avsedd för. Det innebär svårighet att upprätthålla kvalitet i verksamheten, samtidigt som det inte är kostnadseffektivt.

Det är därför positivt att utredningen föreslår ett förtydligande av de boendeformer staden erbjuder äldre. Servicehusen bör, som utredningen föreslår, beviljas äldre med ett omvårdnadsbehov som inte kan tillgodoses av hemtjänst.

I stadens servicehus bor också personer i olika åldrar som beviljats insatsen av andra skäl, till exempel missbruksproblem eller psykisk ohälsa. Förvaltningen vill påpeka att alternativ för de grupperna måste utvecklas, om servicehusen renodlas enligt utredningens förslag.

Förvaltningen ser den nya mellanboendeformen trygghetsboende med aktivitetscenter som ett bra alternativ för äldre med behov av trygghet och gemenskap. Det kan leda till att färre ansöker om insatsen servicehus. Samtidigt är det viktigt att påpeka att nämnden, genom beställarenheten, inte kommer att få möjlighet att styra insatsen till äldre med särskilt stora behov, eftersom det är bostadsförmedlingen som ska förmedla lägenheterna.

Enligt utredningsförslaget ska i första hand stadens befintliga trygghets- och seniorboenden omvandlas till trygghetsboenden med aktivitetscenter. I Farsta stadsdelsområde finns i dag ingen av dessa boendeformer. Däremot ska Edö servicehus successivt avvecklas, till förmån för den nya mellanboendeformen.

I utredningen beräknas kostnaden för ett aktivitetscenter uppgå till cirka 3 miljoner kronor. Det framgår inte om det är beräknat som en initial kostnad eller en årlig kostnad för drift. Förvaltningen förutsätter att nämnden får kostnadstäckning för de utgifter det nya aktivitetscentret för med sig om och när boendeformen införs.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2016 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Reservation anfördes av Abit Dundar m.fl. (alla L), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Lars Svärd m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 augusti 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till äldreboendeutrednings förslag.

Förvaltningen vill dock gärna se tydligare förslag när det gäller servicehusen. Det är angeläget att kartlägga stadens behov av servicehus samt göra en samlad bedömning och planering för servicehusen.

En närmare kostnadsanalys av utredningens förslag behövs också.

Många äldre vill bo kvar hemma så länge som möjligt och klara sig själva. Den ökade andelen äldre innebär att allt fler äldre kommer att bo kvar i sin bostad, vilket gör att den egna bostaden bli allt viktigare. Tillgängliga bostäder och utemiljöer med närhet till service och mötesplatser för aktiviteter, kultur och gemenskap samt en trygg hemtjänst kan bidra till att ge äldre ökade möjligheter att bo kvar i det ordinära boendet.

Fortsatt inventering av tillgängligheten i det ordinära bostadsbeståndet och åtgärder för att förbättra tillgängligheten är därför betydelsefullt.

Ambitionshöjningen och utvecklingen av den nya boendeformen trygghetsboende med aktivitetscenter är positiv. Ökade resurser behövs dock för detta.

Förvaltningen anser att aktivitetscentret också ska vara öppet för de äldre som bor i närområdet, vilket kan bidra till ökat kvarboende i det ordinära boendet.

Förvaltningen vill särskilt lyfta fram några frågor och synpunkter som är viktiga i det fortsatta utvecklingsarbetet. Det handlar om stadens information och kommunikation kring boendefrågor för äldre, om servicehusen och behov av vård- och omsorgsboende som kan tillgodose olika målgruppers behov.

Information och kommunikation

En viktig uppgift är att utveckla stadens och stadsdelsnämndernas information och kommunikation kring äldres boende. Någon form av "Äldreportal/boendeportal" och informationskampanj skulle vara önskvärt, där äldre kan få en bra och tydlig

information om olika boendeformer samt få stöd, råd och hjälp kring sina boendefrågor, t.ex. om att kunna byta till en mer tillgänglig bostad eller hjälp med bostadsanpassning.

Den enskilde har också ett eget ansvar att se över och planera för sitt boende, vilket är angeläget att kommunicera om.

I stadens budget har stadsdelsnämnderna fått i uppdrag att ta fram rutiner för att äldre som inte beviljas bistånd till boende får annat stöd så att behovet av tryggare boende säkras. En gemensam plattform för information och kommunikation skulle underlätta detta arbete.

Servicehus

Äldreboendeutredningen föreslår att servicehus är en av de boendeformer som ska erbjudas.

Förvaltningen delar utredningens förslag om att målgruppen för boende på servicehus behöver bli tydligare och mer begränsad.

Riktlinjer och rutiner för biståndsbedömningen behöver förtydligas för en ökad likställighet mellan stadsdelsförvaltningarna. Även en översyn av ersättningsystemet kan behövas.

På servicehusen bor det idag äldre med olika behov och äldre som har omfattande behov både utifrån kvarboendeprincipen och genom nya boende som beviljas servicehus ofta på grund av mycket omfattande behov. Gränsdragningen när servicehus eller vård- och omsorgsboende beviljas håller på att "suddas ut". Ett sådant exempel kan vara om det är lämpligt att personer med demensdiagnos beviljas servicehusboende. Det är därför angeläget att tydliggöra kriterierna för när servicehus beviljas och när vård- och omsorgsboende beviljas.

Verksamheten på servicehusen har oftast inte samma förutsättningar och möjligheter som ett vård- och omsorgsboende har, där lokalerna, de gemensamma utrymmena och lägenheterna är tillgängliga och bättre anpassade utifrån de boendes behov.

En generellt ökad vårdtyngd ställer också krav på ökade resurser, mer personal, ökad kompetens samt påverkar personalens arbetsmiljö.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltningar har två servicehus, Trekantens servicehus och Fruängsgårdens servicehus. På Trekantens servicehus har hygienutrymmena byggts om utifrån att dessa inte uppfyllde arbetsmiljökraven. Arbetsmiljöverket har även genomfört en granskning vid Fruängsgårdens servicehus. Förvaltningen väntar på svar från Arbetsmiljöverket.

Servicehusen har under en längre tid haft många outhyrda lägenheter, främst på Fruängsgårdens servicehus, vilket innebär stora kostnader för stadsdelsförvaltningen. Antalet outhyrda lägenheter har dock minskat något på grund av avvecklingen av två andra servicehus i staden.

Servicehusen är en gemensam resurs för staden och det är därför angeläget att se över hanteringen av tomma servicehuslägenheter samt göra en samlad bedömning av behovet av servicehus och en plan för servicehusen, t.ex. vilka servicehus som bör avvecklas och omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscenter.

Vård- och omsorgsboende

Utveckling av vård- och omsorgsboende med olika inriktningar som kan tillgodose olika målgruppers behov, såsom äldre med psykisk ohälsa och/eller missbruk är en viktig fråga.

En annan angelägen fråga är boenden för äldre hemlösa.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2016 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Reservation anfördes av Ledamot Helen Jäderlund Eckardt (L), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Bo Arkelsten m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Bertil Pelland (C) som instämde i det särskilda uttalandet från Moderaterna.

Hässelby-Vällingby stadsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 juni 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att det är positivt att utredningen tydliggör hur behovet av olika boendeformer för äldre ska tillgodoses. Förvaltningen instämmer i utredningens förslag och vill särskilt framhålla att:

- Finansieringen för aktivitetscentra tydliggörs och bör beaktas i kommande budget
- När utredningen föreslår att en ny utredning tillsätts med uppdrag för Micasa och äldreförvaltningen att utreda i vilken omfattning andra fastigheter kan omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscentra bör stadsdelsnämnderna vara en mycket viktigt part i utredningen tillsammans med Micasa och äldreförvaltningen
- Det är viktigt att individen får möjlighet att planera för sitt boende och att det kan underlätta i den enskildes planering om all information kring tillgänglighet, bostadsanpassning, hjälpmedel och olika boendeformer och hemtjänst och annan hjälp finns samlad
- Det i det fortsatta arbetet kring äldres boende är viktigt att ta del av utredningen av äldre personer med eller utan missbruk som lever i hemlöshet eller riskerar

att bli hemlösa

- Det i enlighet med att servicehusen ska ses över tillsätts en servicehusutredning snarast

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2016 att besvara remissen i huvudsak genom förvaltningens tjänsteutlåtande men framför därutöver följande.

Utredningen påtalar behovet av ett attraktivt mellanboende för de äldre som upplever stort behov av trygghet och gemenskap men som inte har behov av sjukvårds- och omvårdnads-insatser dygnet runt. Vård- och omsorgsboende och servicehus är biståndsbedömda boenden som många äldre med behov av tryggare boende inte är berättigade till eftersom de inte har behov av dessa insatser. Samtidigt erbjuder dagens senior- och trygghetsboenden inte den trygghet och gemenskap som de äldre söker och de är dessutom alltför dyra för många som vill ha ett annat boende än en vanlig lägenhet.

Vi bedömer att behovet av en ny boendeform för äldre som inte kräver biståndsbedömning är stort och att staden bör gå vidare med förslaget, dock förhoppningsvis med ett mera attraktivt namn än ”trygghetsboende med aktivitetscentra”. Prioritering utifrån sjukvårdsbehov har medfört att servicehusen blivit alltmer lika vård- och omsorgsboenden.

Utredningen berör flera frågeställningar där mera konkreta riktlinjer krävs och vi anser att förvaltningens tjänsteutlåtande lyfter upp ett flertal viktiga aspekter som behöver utredas närmare och konkretiseras. Inte minst gäller det frågan om innehållet i dessa aktivitets-centra, hur de ska drivas och hur driften ska finansieras samt den föreslagna tidsplanen. Dessa frågor måste få ett svar för att den nya boendeformen ska upplevas som något positivt av de äldre.

Vad gäller kvarboendepincipen bör naturligtvis samma gälla som för övriga som bor i icke-biståndsbedömt boende: att de vid ökade behov av vård- och omsorg ska ansöka om servicehus eller vård- och omsorgsboende.

Förvaltningen påpekar att det på dagens servicehus bor många med både psykiska och missbruksproblem och att detta skapar otrygghet hos övriga boende och att servicehusen har svårt att ge de här grupperna av äldre det stöd de är i behov av. Därför är det viktigt att det utredningsuppdrag avseende

profilboende för bland annat dessa grupper, som äldreroteln redan har fått, genomförs skyndsamt.

Reservation anfördes av Henrik Sjölander m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Maria Johansson m.fl. (alla L), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Kristin Jacobsson (C) som instämde i Moderaternas reservation.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 augusti 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Tillgängligt boende i det ordinarie bostadsbeståndet

Förvaltningen delar helt utredningen synpunkter och förslag när det gäller tillgänglighets- och bostadsanpassningar i det ordinarie bostadsbeståndet. Att ta fram en strategi för att ta tillvara de bostads- och tillgänglighetsanpassningar som gjorts är nödvändigt för att tillvara ta resurser på bästa sätt. Att förbättra samverkan med fastighetsägarna är också nödvändigt. Tillgänglighetsinventeringar av bostadsbeståndet i samverkan med kommunala och privata fastighetsägare och att information om tillgänglighet redovisas hos Bostadsförmedlingen är viktiga faktorer som kan underlätta för äldres bostadssökande.

Kommunikation kring boende för äldre

Förvaltningen instämmer också i utredningens förslag om att centralt samla all information kring bostadsfrågor vilket skulle underlätta för äldre att planera sitt boende.

Trygghetsboende med aktivitetscentra

Förvaltningen saknar en djupare analys och ett samlat grepp om den framtida äldreomsorgen i staden. Förvaltningen ställer sig mycket tveksam och frågande till den nya boendeform, trygghetsboende med aktivitetscentra, som utredningen föreslår.

Förvaltningen är även tveksam till den befintliga boendeformen trygghetsboende. Vilken reell trygghet innebär det att flytta till ett boende med gemensamma utrymmen, tillgång till trygghetslarm men ingen personal på plats och förvaltningen kan inte se att den nu föreslagna boendeformen skulle innebära en större trygghet.

Förslaget tydliggör inte vad ett trygghetsboende med aktivitetscentra i realiteten innebär, vilken målgrupp den riktar sig till och på vilket sätt boendeformen skulle öka tryggheten i förhållande till ordinarie boende. Det är mycket oklart vad det så kallade aktivitetscentrat ska ha för uppgift och hur det ska vara trygghetsskapande.

Det framgår inte heller av förslaget vilken service som ska finnas, till exempel trygghetslarm eller vaktmästare. Vart trygghetslarmet ska gå och vilken personal som ska besvara larm och åtgärda. Många fallolyckor sker i hemmet när lampor ska bytas

och tillgång till vaktmästare kan förebygga fallolyckor. Enligt förvaltningens erfarenhet är dessa insatser trygghetsskapande i kombination med närhet till omvårdnadspersonal och sjuksköterska.

I socialstyrelsens vägledning för äldreomsorgens nationella värdegrund kan man läsa om trygghetsskapande faktorer och vikten för äldre att känna trygghet. Det finns flera faktorer som påverkar hur trygga vi känner oss, både individuella och generella faktorer, och det är viktigt att förstå att trygghet upplevs väldigt olika av skilda individer. I socialtjänstlagen poängteras vikten av att utforma stöd så att det stärker den enskildes egna resurser och det kan i praktiken handla om att lyssna på individen och förstå vad just hen behöver för att känna sig trygg. Personalens utbildning, kompetens och kontinuitet bidrar också till den äldres upplevelse av trygghet samt lättillgänglig personal. Förvaltningen anser inte att det föreslagna trygghetsboendet med aktivitetscentra uppfyller krav på trygghet.

En annan trygghetsskapande faktor är att veta att man kan bo kvar och inte behöver flytta när omvårdnadsbehoven ökar. Förvaltningen ställer sig frågan vad som händer med trygghetsboendet med aktivitetscentra om några år när de som flyttat in får samma behov som den tänkta målgruppen för servicehus – då är det återigen ett ”servicehus” om kvarboendepincipen gäller.

I utredningen står att aktivitetscentra kan drivas antingen med fast personal eller att volontärer och andra engageras. Det står vidare att kontinuitet och förutsägelse är viktig. Enligt förvaltningen går dessa ståndpunkter inte att förena. Enligt förvaltningen kan inte en kommunal verksamhet som enligt utredningen ska stå för trygghet drivas utifrån frivillighet.

En viktig aktivitet för de äldre är möjligheten till att äta gemensamma måltider och enligt förslaget bör denna möjlighet finnas på boendet. Förvaltningen instämmer i detta men det framgår inte hur detta ska gå till och om det ska finnas restaurang i huset.

Enligt förvaltningen bör staden ta fram en långsiktig strategi och göra ett vägval för äldreomsorgen i Stockholm sedd ur ett helhetsperspektiv som omfattar såväl hemtjänst, hemsjukvård, dagverksamhet som särskilda boendeformer. De olika insatserna är likt kommunicerande kärn som påverkar och samverkar med varandra. En hemtjänst av hög kvalitet och lokala träffpunkter skapar trygghet och minskar behovet av särskilda boendeformer.

Strategin bör bygga på kunskap om åldrandet och vad det innebär i form av behov och önskemål. Förvaltningen saknar en noggrann undersökning och analys av vad de äldre i Stockholm anser skapa trygghet för dem. Stadsdelsförvaltningarnas samlade erfarenheter och kunskaper måste tillvaratas. Det bör fastställas vilken målgruppen för det nya boendet ska vara.

I utredningen konstateras att en övervägande majoritet av de äldre även i framtiden kommer att bo i ordinärt boende med eller utan hemtjänst. Med tanke på att det byggs många nya moderna bostäder i Stockholm och kommunikationerna byggs ut ökar förutsättningarna för att bo kvar i ordinärt boende.

12 % av servicehuslägenheterna är enligt utredningen outhyrda. Inom Kungsholmens stadsdelsnämnd är för närvarande endast tre lägenheter outhyrda. Dessa finns på Fridhemmets servicehus och beror på renoveringsbehov och på lång handläggningstid och brist på koordination av renoveringar hos Micasa. Förvaltningen saknar en analys av orsaker till varför lägenheter står outhyrda på stadens servicehus. Enligt förvaltningen beror det på dålig standard och i övrigt en dålig miljö med eftersatta renoveringsbehov. Enligt utredningen har 90 % av de boende på servicehusen hemtjänstinsatser varav 10 % endast har serviceinsatser. Inom Kungsholmens servicehusenhet har 95 % av de boende hemtjänstinsatser.

Enligt förvaltningen bör en utvärdering av dagens trygghetsboende bör göras innan en omvandling till trygghetsboende med aktivitetscentra genomförs. Detta är inte enbart en fastighetsfråga. Det handlar om framtidens äldreboende utifrån en mänsklig aspekt och nuvarande fastighetsbestånd kan inte få styra. Innan ett beslut om omvandling och ombyggnad av fastigheter tas bör, enligt förvaltningen, en satsning göras på att öka kvaliteten i hemtjänsten, försöken med tryggt mottagande i hemmet och effekter av ”ramtid” bör utvärderas och hemsjukvården tas över i kommunal regi. Förslaget känns lösryckt och ogenomtänkt och är inte ett effektivt utnyttjande av stadens resurser. Att, som föreslås, starta omvandlingen av dagens trygghetsboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra redan 2017 och att påbörja omvandlingen av dagens seniorboenden under 2018 är inte realistiskt enligt förvaltningen.

Central köhantering

Utredningen anser att det bör övervägas en central köhantering för servicehusen liksom för den för vård- och omsorgsboenden. Förvaltningen instämmer i att det vore bra.

Enhetlig ersättning till utförarna för den så kallade bottenplattan

Utredningen anser att en enhetlig ersättning för den så kallade bottenplattan bör införas i stadens servicehus. Den så kallade bottenplattan är en ersättning som utgår till utföraren och i den ingår t ex kostnader för reception, vaktmästare och hälso- och sjukvårdspersonal samt ersättning för hyror för gemensamma utrymmen. Förvaltningen tycker det är bra att detta ses över. Det förutsätter dock att man definierar vad som ska ingå då det råder olika förutsättningar på olika servicehus. Det finns två faktorer som inte går att påverka och som innebär att kostnaderna skiljer sig åt och det är storleken på de gemensamma utrymmena och det är hyran som för innerstadens del är mycket högre än för ytterstaden.

Servicehusen

2014 genomförde äldrenämnden en utredning där servicehusen genomlystes utifrån flera aspekter. Ett antal arbetsgrupper engagerades där olika yrkeskategorier från stadsdelsnämnderna var representerade. Intervjuer genomfördes med personer som nyligen flyttat in på servicehus. En av de tydligare slutsatserna som utredningen kommer fram till är att de som flyttar till servicehus idag har vitt skilda behov, från äldre med omsorgsbehov till personer med påtagliga psykiska funktionsnedsättningar, missbruksproblematik och/eller som varit hemlösa. Ovanstående bild av vilka som bor på servicehusen och vilka behov de har beror troligtvis till stor del på den brist på

definition av målgrupp och innehåll som finns för servicehusen. Det påverkar också upplevelsen av servicehusen vilket framhålls i äldrenämndens utredning.

Precis som det också konstaterades i den utredningen av servicehusen som äldrenämnden genomförde 2014 finns ett behov av att tydliggöra servicehusens funktion och målgrupp. Servicehus är en biståndsbedömd boendeform där kommunen har ett hälso- och sjukvårdsansvar. För att bättre kunna motsvara de boendes behov och förväntningar är det angeläget att det finns en tydlig definition av servicehusen funktion. Utredningen föreslår att målgruppen för servicehuset tydliggörs och blir mer begränsad. Förvaltningen tycker det är bra att målgruppen definieras. Förvaltningen har i olika sammanhang framfört problemet med att det flyttar in många personer med psykiatrisk problematik och missbruksproblem på Kungsholmens servicehus. Dessa personer skapar otrygghet och en lösning behöver komma till stånd för dessa personer. Det skulle öka tryggheten för övriga hyresgäster och det kommer att öka brukarnas nöjdhet med servicehusen.

Enligt förvaltningen är servicehus ett trygghetsboende. Där finns personal i huset dygnet runt, där finns sjuksköterska och vaktmästare och dagliga aktiviteter för de boende. Genom att definiera målgruppen för servicehus, sköta nödvändigt underhåll av fastigheterna och lösa frågan om boende för de personer som har psykiatrisk problematik och missbruksproblem blir servicehusen trygga. Att införa ytterligare en boendeform för ökad trygghet känns överflödigt enligt förvaltningen.

Äldreboendeplaneringen måste ses i ett större sammanhang. En väl utbyggd och kvalitativt bra hemtjänst kompletterad med olika trygghetsskapande insatser påverkar behovet av andra boendeformer. Förvaltningen anser därför att frågan behöver utredas igen utifrån detta perspektiv.

Slutligen vill förvaltningen påpeka att det servicehus som benämns Trossen i bilaga 1 och 2 heter Fridhemmet sen många år tillbaka.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2016 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Reservation anfördes av Maria Karlman Noleryd (L), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Petra Gardos Ek (M), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 juli 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser att det utredningen föreslår innebär en ambitionshöjning när det

gäller boendeformer för äldre utan biståndsbedömning. Förvaltningen anser att en nulägesanalys av existerande mötesplatser/träffpunkter för äldre bör göras för att fastställa vilka besökarna är. Behovet av social samvaro och trygghet för den gruppen äldre som kan tänkas flytta in i ett trygghetsboende med aktivitetscentra kanske redan tillgodoses av befintliga mötesplatser.

I underlag för budget 2017 med inriktning 2018 och 2019 lyfte förvaltningen fram äldre med psykosocial ohälsa, missbruk och hemlöshet som en sårbar grupp. Förvaltningen saknar en diskussion kring denna grupp äldre i utredningen. Effektmålet för Äldreutredningen är att ”föreslå hur staden ska tillgodose behovet av anpassat boende för äldre i syfte att höja trygghet och skapa gemenskap”. Förvaltningen anser att dessa äldre utgör en viktig grupp då bostäder för äldre diskuteras. Deras problematik gör att de ofta faller mellan stolarna då existerande boendeformer för äldre inte alltid är utformade utifrån deras specifika behov.

Om servicehusens målgrupp kommer definieras snävare framöver, som utredningen föreslår, uppstår ett behov av bostäder för äldre som exempelvis lever i hemlöshet och missbruk men inte direkt har ett specifikt omvårdnadsbehov kring daglig hygien, påklädning, etc. I nuläget bor flera av dessa äldre på servicehus. Det praktiska arbetet vittnar om ett behov av bostäder för dessa äldre i större utsträckning än en ny form av trygghetsboenden. Utredningen tar inte upp denna grupp äldre och förvaltningen saknar det perspektivet.

Utredningen tar upp att ambitionshöjningen kommer medföra ökade kostnader och att detta kommer tas med i kommunfullmäktiges budget. Då den nya ambitionshöjningen innebär en ökad kostnad för stadsdelsnämnderna efterlyser förvaltningen en diskussion om hur finansieringen ska se ut.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2016 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Benjamin Dousa m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 augusti 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är i huvudsak positiv till de förslag som presenteras i äldreboende-utredningens första delrapport.

Förvaltningen anser att aktivitetscenter i nära anslutning till trygghetsboenden är en positiv insats. Anpassade aktiviteter för äldre kan öka känslan av delaktighet, motverka social isolering samt förebygga fysisk och psykisk ohälsa. För att uppnå

likvärdighet i staden bör dock förutsättningar och grundkrav tydliggöras. För närvarande finns det inte något trygghetsboende i Rinkeby-Kista stadsdelsnämndsområde. Nämnden ansvarar inte heller för något seniorboende.

I utredningen uppskattas att stadsdelsnämndernas kostnader för ett aktivitetscenter kan komma att uppgå till ca 3 mnkr. Förvaltningen anser att denna kostnadsökning bör beaktas i stadens budget.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 september 2016 att förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Kristina Lutz m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Ersätтарыtrande gjordes av Gunnar Caperius (C) som anmäler att om han hade tjänstgjort hade han anslutit sig till moderaternas särskilda uttalande.

Skarpnäck stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 augusti 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i utredningens förslag. En kostnadsanalys måste dock genomföras i samverkan med stadsdelsnämnderna, och finansiering beslutas, innan omvandlingen påbörjas.

I utredningen konstateras att många äldre undrar vad tryggheten på ett trygghetsboende består i. Förvaltningen anser att detta behöver klargöras ytterligare, utöver vad som framgår av det aktuella förslaget. Det kan exempelvis ske inom ramen för det förslag till utökad kommunikation om boende för äldre som ska tas fram.

Förvaltningen välkomnar förslaget att målgruppen för servicehusen bör tydliggöras och vara begränsad till målgruppen äldre med ett omvårdnadsbehov. Förvaltningen menar att det även är angeläget att staden hittar en tydlig definition för servicehusen så att de äldre vet vad denna boendeform innebär. I dag är detta oklart vilket leder till besvikelser när förväntningarna inte infrias.

Förvaltningen delar också utredningens uppfattning att det är viktigt att uppdraget med äldreboendeplanering utökas till att även innefatta en bedömning av dimensioneringen av trygghetsboenden med aktivitetscenter och servicehus på kort och lång sikt.

Förvaltningen föreslår att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 augusti 2016 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Elisabeth Johnson m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Ersätтарыtrande gjordes av Erik Sihlberg (C) och Anton Roos (KD) som instämde i det särskilda uttalandet från Moderaterna.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 juli 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i stort med äldrenämndens tjänsteutlåtande, dnr. 320-525/2016, som låg till grund för äldrenämndens beslut att godkänna Äldreboendeutredningens delrapport. I tjänsteutlåtandet framhålls behovet av en ambitionshöjning vad gäller boendeformer för äldre utan biståndsbedömning. Vidare påtalas vikten av att en kostnadsanalys genomförs snarast för det fall att stadsdelsnämnderna ska ansvara för de aktivitetscentrum som ska finnas i framtida trygghetsboenden.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings utlåtande kommer i det följande att koncentreras kring de effekter Äldreboendeutredningens förslag får ur ett stadsdelsperspektiv. Eftersom ingen ändring föreslås vad gäller serviceboende och vård- och omsorgsboende kommer förvaltningen inte att kommentera dessa boendeformer närmare.

Enligt förslaget ska stadsdelförvaltningarna ansvara för de aktivitetscentra som ska finnas på varje trygghetsboende. Förvaltningen vill understryka nödvändigheten av att en kostnadsanalys görs noggrant och i god tid för att uppbyggnaden av en organisation kring dessa center ska bli bra och kostnadseffektiv.

I utredningens förslag lämnas organisationen för arbetet med aktivitetscentrumen till varje stadsdelsnämnd. I förslaget står följande:

”Hur stadsdelsnämnderna väljer att organisera arbetet med aktivitetscentren kan det finnas flera lösningar på. Det kan vara fast personal som enbart arbetar med aktivitetscentrat men också innebära att volontärer eller andra engageras. Det kan också vara ett uppdrag som upphandlas. Utgångspunkten måste dock alltid vara att aktivitetscentrat ger den trygghet och sociala gemenskap som de boende har behov av. Kontinuitet och förutsägbarhet är i detta sammanhang viktigt.”

Skärholmens stadsdelsförvaltning befarar att en konsekvens av skrivningen blir att mer välmående stadsdelar har möjlighet att prioritera dessa aktivitetscenter på ett helt annat sätt än stadsdelar med mer ansträngd ekonomi och att detta leder till att kommunal verksamhet har helt olika standard i olika stadsdelar. Förvaltningen föreslår

därför att Äldreboendeutredningen sätter upp tydligare ramar för vad ett aktivitetscentrum ska innehålla.

Skärholmens stadsdelsförvaltning vill påpeka att det i Skärholmen redan finns ett väl fungerande och mycket uppskattat aktivitetscentrum, Ekens aktivitetscentrum och stödverksamhet. Det är ett kommunalt drivet aktivitetscentrum som vänder sig till medborgare över 65 år boende i Skärholmens stadsdelsförvaltning. På vardagar anordnas aktiviteter som kafé, bingo, syjunta och datakurser.

Större aktivitetscenter har mer personal och större budget och kan därför erbjuda ett större utbud av aktiviteter än vad flera små skulle kunna göra, något utredarna bör beakta när de går vidare med utredningen. För att öka möjligheten för medborgare att ta sig till ett större aktivitetscentrum kan erbjudande om subventionerad transport vara ett alternativ till att bryta ned större enheter i flera mindre. Äldreboendeutredningen bör även genomföra en kartläggning av hur många aktivitetscentra som finns i stadsdelarna idag.

Sammanfattningsvis ser förvaltningen både för- och nackdelar med förslaget att införa boendeformen trygghetsboende med aktivitetscentrum. Den största fördelen är att de boende får nära till aktiviteter och personal. Många små centra får helt andra ekonomiska förutsättningar att bedriva kvalitativ verksamhet än ett fåtal större, vilket är en nackdel. Många små centra innebär även ett större ekonomiskt åtagande för stadsdelarna vilket bör tas i beaktande.

Vad gäller bostadsanpassningsbidrag och tillgänglighetsanpassade lägenheter anser förvaltningen att dagens system där få tillgänglighetsanpassade lägenheter återanvänds och de flesta bostadsanpassningar återställs måste ses över. Stora värden går till spillo eftersom det saknas överblick över utbud och efterfrågan. En samordning där bostadsanpassade lägenheter matchas mot bostadssökande i behov av anpassning vore önskvärt.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2016 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Reservation anfördes av Bengt Porseby (L), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 juli 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till innehåll, analys och förslag i Äldreboendeutredningens delrapport och instämmer i att det fortsatta arbetet inför beslut måste göras i nära samverkan med stadsdelarna då dessa förväntas få högre

kostnader för de föreslagna aktivitetscenter.

Spånga- Tensta stadsdel är en av de stadsdelar som har lediga lägenheter i såväl servicehus som vård- och omsorgsboende och välkomnar en tydlighet i vad olika boende för äldre har för uppdrag och målgrupp. Särskilt angeläget är förtydligande och dimensionering av servicehusen och den nya boendeformen trygghetsboende med aktivitetscenter.

Dessutom vill förvaltningen påtala behovet av en boendeform som kan tillgodose trygghet och omvårdnad för den växande grupp som hamnat i utanförskap och blivit bostadslösa av olika anledningar. Bakgrunden kan vara avvikande beteende, sjukligt samlande, psykisk ohälsa, separation eller dödfall i familjen.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2016 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Reservation anfördes av Erik Jahn (L), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Christoffer Järkeborn m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Leif Kroon (KD) som med sitt ersättaryttrande ställde sig bakom moderaternas särskilda uttalande.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 juli 2016 har i huvudsak följande lydelse.

I utredningen föreslås att staden ska erbjuda tre boendeformer för äldre; trygghetsboende med aktivitetscenter, servicehus och vård- och omsorgsboende. Förvaltningen tycker att det är positivt med ett boende som inte kräver biståndsbeslut men är anpassat för äldre på det sätt som trygghetsboende med aktivitetscenter föreslås bli. Förvaltningen anser att det i samband med att denna boendeform införs är angeläget att se över vilken roll som servicehusen ska spela.

I servicehusutredningen från november 2014 anges att en av de vanligaste orsakerna till att äldre vill flytta till servicehus är samvaro med andra boende. Detta behov bör kunna mötas bra på ett trygghetsboende med aktivitetscenter. Antalet boende på servicehus har minskat i staden från att i oktober 1993 vara 7610 personer till att i april 2016 vara 1295 personer.

Förvaltningen menar att det är angeläget att staden hittar en tydlig definition för servicehusen så att de äldre vet vad denna boendeform innebär. I dag är detta oklart vilket leder till besvikelser när förväntningarna inte infrias. Stadens uppföljningar har

vissa år visat på att missnöjet med hemtjänsten har varit större på servicehusen än bland brukare i ordinärt boende.

I utredningen föreslås inga förändringar vad gäller vård- och omsorgsboendet. Förvaltningen menar att vi troligen kommer att se en utveckling där de äldre bor allt kortare tid på vård- och omsorgsboende. Fler vill bo hemma och hemtjänsten utvecklas hela tiden. Många av de som idag flyttar in på ett vård- och omsorgsboende är mycket sjuka och sköra och det är angeläget att anpassa personalens kompetens efter detta. Förvaltningen skulle gärna se mer ”hotelliknande” boende som är färdigmöblerade så att äldre och deras anhöriga inte behöver möblera upp för den korta tid det kan komma att handla om.

I utredningen föreslås att stadsdelsnämnderna ska ansvara för de aktivitetscentran som ska finnas i den nya boendeformen trygghetsboenden med aktivitetscenter. Förvaltningen ser positivt på att stadsdelsnämnderna har ansvar för dessa. Förvaltningen anser att det är angeläget att det görs en kostnadsanalys av vilka eventuella merkostnader detta kan innebära för stadsdelsnämnderna. Detta bör göras snarast om det ska vara möjligt att starta omvandlingen till den nya formen av trygghetsboenden under 2017.

Förvaltningen ser det som angeläget att det blir en tydlig definition på vad ett trygghetsboende med aktivitetscenter är för slags boende. Det är till exempel viktigt att det finns en avgränsning för vilken bemanning det ska vara samtidigt som dessa boenden ser olika ut och är olika stora så det måste finnas viss flexibilitet. Personal och aktiviteter ska kunna anpassas. Utredningen föreslår att det nya boendet ska vara till för personer som har fyllt 75 år och är mantalsskrivna i Stockholm stad. Förvaltningen ser positivt på detta. Södermalms stadsdelsförvaltning arbetar under 2016 med att undersöka vad det finns för behov av att utveckla träffpunkter och komplettera redan befintliga. På utvecklingsenheten finns en utvecklingsledare med ansvar för att ta ett helhetsgrepp över de sociala mötesplatserna för äldre och att koordinera samarbetet volontärer, ideella organisationer och frivilliga organisationer i stadsdelsområdet. Olika sociala mötesplatser, träffpunkter och dagverksamheter blir allt viktigare när fler väljer att bo kvar hemma. Arbetet med att utveckla dessa kan med fördel samordnas med arbetet med aktivitetscentran.

I utredningen föreslås att omvandlingen av dagens trygghetsboenden till trygghetsboende med aktivitetscenter startar under 2017 och att omvandlingen av dagens seniorboenden påbörjas 2018. En ny utredning ska tillsättas som ska titta på i vilken omfattning andra fastigheter kan omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscenter. Förvaltningen delar utredningens synpunkt att det uppdrag som idag finns för äldreboendeplanering i staden utökas med ett uppdrag att också bedöma dimensioneringen av trygghetsboende med aktivitetscenter och servicehus på kort och lång sikt.

Utredningen ska också redogöra för de ekonomiska konsekvenserna, och här anser förvaltningen att det är viktigt att det finns en enhetlig grund för beräkning av grundkostnadsersättningen på servicehusen och vad som ska ingå i den. Förvaltningen förordar precis som utredningen en central köhantering för servicehusen. Om

servicehusen ska finnas kvar och upphandlas, anser förvaltningen att detta ska ske centralt för att säkra kvaliteten och likvärdighet.

Förvaltningen ser positivt på att staden samlar all information om boende för äldre på en plats samt att äldreförvaltningen tar fram ett förslag på hur en utökad kommunikation kring boende för äldre kan utformas.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 1 september 2016 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Reservation anfördes av Jan Bressler (L), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Johan Nilsson m.fl. (alla M) och Evy Kjellberg (C), *bilaga 1*.

Ersättningsuttrande gjordes av Camilla Sarfors (KD) som anslöt sig till det särskilda uttalandet från (M) och (C).

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 12 juli 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Ett av huvudförslagen i utredningen är att staden skall erbjuda tre boendeformer för äldre – trygghetsboende med aktivitetscentra, servicehus och vård- och omsorgsboende. Detta förslag stöds av Älvsjö stadsdelsförvaltning.

Älvsjö stadsdelsförvaltning delar utredarens uppfattning att det finns behov att höja ambitionerna när det gäller äldres möjlighet till tryggt boende utan biståndsbedömning. Förslaget om att utveckla senior- och trygghetsboenden skall omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscentra ökar möjligheten och förutsättningarna för social gemenskap och ökad trygghet.

I samband med att omvandling av senior- och trygghetsboenden till trygghetsboende med aktivitetscentra samtycker förvaltningen till utredningens förslag om att en inventering bör ske av befintliga boenden för att bedöma vilka av de befintliga boendena som är lämpliga för ändamålet. Förvaltningen delar uppfattningen om att Micacas övriga fastighetsbestånd bör inventeras för att bedöma vilka fastigheter som kan lämpa sig för att omvandla till trygghetsboende med aktivitetscentra. Likaså instämmer stadsdelsförvaltningen i att inventeringen bör göras av äldrenämnden i samverkan med stadsdelsförvaltningarna och att Micasa bör medverka. I samband med utredningen av lämpliga fastigheter är det angeläget att det snarast även görs en kostnadsanalys av vilka eventuella merkostnader det kan innebära för

stadsdelsnämnderna. I uppdraget bör även ingå att bedöma dimensioneringen av trygghetsboenden med aktivitetscenter samt servicehus på kort och lång sikt.

Utredningen föreslår att stadsdelsnämnderna skall ansvara för de aktivitetscentra som ska finnas i trygghetsboendena. För att säkerställa att äldre erbjuds tryggt boende, på lika villkor i staden, är förvaltningens bedömning att det bör tydliggöras vilka krav på kompetens som skall finnas i aktivitetscentren, under vilken tid på dygnet samt vilka krav som skall ställas när det gäller aktiviteter och social gemenskap.

Förvaltningen instämmer i att det är viktigt att tydliggöra servicehusens funktion och målgrupp för att motsvara behov och förväntningar.

Gällande återställningar av genomförda bostadsanpassningar har Boverket i en rapport (översyn av lagen om bostadsanpassnings-bidrag mm 2014:38) föreslagit att fastighetsägare av flerfamiljshus ha möjlighet att överta rätten till bidrag för åtgärder i allmänna utrymmen. Om detta förslag införs i lagen om bostadsanpassnings-bidrag m.m. kan flera bostäder bli mer lättillgängliga för personer med funktionsnedsättningar och kan öka möjligheten för fler att bo kvar i sitt ordinära boende så länge de önskar.

Det är även av vikt att redan gjorda bostadsanpassningar, som beviljats till enskilda personer, kan tas tillvara samt att en samordning sker i stadens allmännyttiga bolag för att öka tillgänglighet.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2016 att remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 augusti 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig i allt väsentligt bakom förslagen och vill lyfta fram att utredningen är välkommen och väl genomarbetad. Förslagen förefaller vara väl förankrade i staden genom arbetet i projektgruppen. Förvaltningen kommer med stort intresse att ta del av utredningens slutrapport.

Liksom vad det framgår av utredningen anser förvaltningen att det finns behov av en ambitionshöjning när det gäller de ej biståndsbedömda boendeformerna för äldre. Det är därför positivt att nuvarande senior- och trygghetsboendena föreslås omvandlas till trygghetsboenden med aktivitetscenter. Det är ett steg i rätt riktning och bidrar förhoppningsvis också till att göra stadens olika boendeformer för äldre mer överskådliga.

Genom de föreslagna aktivitetscentren ökar förutsättningarna att tillgodose de behov av trygghet och social gemenskap som nuvarande trygghetsboenden kan ha svårt att erbjuda. Förvaltningen ställer sig bakom förslaget att det ska vara stadsdelsnämnderna som ansvarar för aktivitetscentren. Det blir en närmare koppling till äldreomsorgen och den kompetens som finns inom området. Det är emellertid angeläget att en kostnadsanalys görs av vilka eventuella merkostnader detta kan innebära för stadsdelsnämnderna.

Syftet med aktivitetscentren är att motverka otrygghet och ensamhet. Dock anser förvaltningen att det är otydligt hur dessa ska organiseras och vad de bör innehålla. Det är av stor vikt att dessa centra får ett likvärdigt och jämförbart innehåll på stadens trygghetsboenden. De äldre ska veta vad man kan förvänta sig och ställa krav på när man flyttar till denna boendeform. Innehållet kan med fördel planeras gemensamt med de boende och utifrån särskilda behov på respektive boende. Dock anser förvaltningen att en uppdragsbeskrivning eller riktlinjer tas fram centralt av staden.

Inom servicehusen bor idag personer med skiftande behov som inte alltid kan tillgodoses inom denna boendeform. Det är som förvaltningen ser det positivt att servicehusens målgrupp föreslås bli tydligare och vara mer begränsad till personer med omvårdnadsbehov. I kombination med att trygghetsboende med aktivitetscentret föreslås införas så kan denna boendeform erbjudas till de äldre som lider av ensamhet och otrygghet och inte främst behöver de hälso- och sjukvårdsinsatser som kommunen ansvarar för på servicehusen.

Förvaltningen delar utredningens förslag om framtagande av en strategi och god samordning för det ordinära bostadsbeståndet. Det är ur både individ- och samhällsperspektiv en vinst om en större andel äldre kan leva självständig i en tillgänglig bostad. I sammanhanget är det också en fördel att staden för en kommunikation kring de äldres boende och vilka alternativ som finns i ett tidigt skede. Det är av stor vikt nu när staden står inför den ökning av antalet äldre som prognostiseras.

Stockholm Stadshus AB

Stockholm Stadshus AB:s yttrande daterat den 17 augusti 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Underremiss

Micasa Fastigheter AB remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Micasa anser att om omvandlingen av dagens senior- och trygghetsboenden ska påbörjas under 2017 är det angeläget att det så snart som möjligt beslutas om en tidplan för omvandlingen, fastighet för fastighet. På dagens trygghetsboenden har bolaget idag s.k. Micasavårdar som ska ersättas med stadsdelsnämndernas aktivitetscentra. Micasa behöver tid för att denna växling ska kunna planeras på ett bra sätt.

Äldreboendeutredningen tar inte ställning till om alla dagens senior- och trygghetsboenden ska omvandlas till den nya boendeformen. Micasa anser att det då behöver tydliggöras vilken boendeform det ska vara i dessa fastigheter.

Äldreboendeutredningen förslår att det bör utredas vidare vilka andra fastigheter inom Micasas fastighetsbestånd som kan vara lämpliga att omvandla till trygghetsboende med aktivitetscentra och utredningen förslås genomföras av äldrenämnden i samverkan med stadsdelsnämnderna och stadsledningskontoret. Micasa deltar gärna i denna utredning då valet av fastigheter som föreslås omvandlas kan ha betydande ekonomiska konsekvenser för företaget.

Äldreboendeutredningens förslag om att utöka äldreboendeplaneringen med ett uppdrag att också bedöma dimensioneringen av trygghetsboende med aktivitetscentra och servicehus på kort och lång sikt är bra och angeläget och det är angeläget att så snart som möjligt få med det i stadens markplanering. En eventuell utbyggnad av dessa boendeformer behöver samplaneras med utbyggnaden av vård och omsorgsboenden (*bilaga 1*).

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen ställer sig positiv till utredningens förtydligande av både behovet av äldreboenden och planeringen för att tillgodose behoven med olika boendeformer.

Äldreboendeutredningen föreslår att omvandlingen av dagens trygghetsboenden till trygghetsboende med aktivitetscenter startar under 2017 och att omvandlingen av dagens seniorboenden påbörjas 2018. För att detta ska genomföras krävs att stadens berörda parter skyndsamt utreder de ekonomiska konsekvenserna, då främst för Micasa Fastigheter AB och de berörda stadsdelsnämnderna. I detta sammanhang måste koncernledningen framhålla att Micasa Fastigheter AB är ett allmännyttigt bostadsbolag, vilket har att förhålla sig till Lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag (2010:879). Omvandlingen av respektive fastighet måste ske utifrån ett affärsmässigt hållbart perspektiv.

Koncernledningen delar Micasas bedömning att omvandlingen av befintliga seniorbostäder och trygghetsboenden måste genomföras utifrån både tekniska och ekonomiska förutsättningar för respektive fastighet. Micasa måste involveras i arbetet att planera för genomförandet tillsammans med äldreförvaltningen, stadsdelsnämnderna och stadsledningskontoret. Bedömningen och planeringen för omvandlingen måste också utgå ifrån behoven i stadens olika delar samt Micasas befintliga hyresgäster i respektive fastighet.

Vad gäller utredningens förslag avseende det befintliga fastighetsbeståndet bedömer koncernledningen att utvecklingsarbete pågår avseende tillgänglighetsinventeringar hos stadens bostadsbolag och utveckling av Bostadsförmedlingen i Stockholm ABs förmedlingssystem. Koncernen välkomnar förslaget om att utarbeta en gemensam strategi för det kommande arbetet

Kommunstyrelsens pensionärsråd

Kommunstyrelsens pensionärsråd yttrande daterat den 2 augusti 2016 har i huvudsak följande lydelse.

KPR vill först framhålla att rådets särskilda äldreboendegrupp trots påstötningar inte kallats för information och diskussion innan förslaget lagts. Vi vill dock nämna att rådets boendegrupp kallats till möte senare i augusti. Äldres boende är en fråga av största betydelse som enligt rådets mening motiverar ett särskilt övervägande med KPR redan innan det slutliga förslaget lagts.

Det nu framlagda förslaget mynnar ut i flera förslag om fortsatta nya utredningar. Det innebär att ett högre tempo behövs i utredandet innan man får en fullständig bild av vilken effekt som KFs beslut 2014 kommer att få.

Den nu framlagda delrapporten beskriver de boenden som finns att tillgå, behovsutvecklingen inom äldreomsorgen samt förslag som syftar till att tillgodose behovet av bostäder för äldre.

Utredningen omfattar inte något om privata äldre/serviceboenden, som inte kräver biståndsbeslut utan begränsas till erbjudanden som staden kan göra.

Boendeformer

I rapporten föreslås att staden ska erbjuda tre boendeformer för äldre. Trygghetsboende med aktivitetscenter, servicehus och vård- och omsorgsboende. Det ”nya” trygghetsboendet ska liksom f.n. förmedlas av bostadsförmedlingen medan servicehusboende och vård- och omsorgsboende förutsätter biståndsbeslut enligt socialtjänstlagen.

En utveckling av trygghetsboende med aktivitetscenter kan enligt KPR vara en intressant väg att gå. Men denna boendeform måste få lägre hyresnivåer så att många intresserade inte avstår med hänsyn till sin ekonomi. I den fortsatta utredningen måste detta rättas till. En viktig del blir också hur aktivitetscentren kommer att utformas.

I stadens äldrepolitik har kraftiga nedskärningar gjorts av servicehusen. År 1993 fanns i Stockholm 7600 personer i servicehus och därtill kom ett stort antal s.k. insprängda pensionärlägenheter i det kommunala beståndet av hyreslägenheter. Delrapporten redovisar att antalet boende i servicehus nu uppgår till 1673. Antalet äldre 65+ och 80+ har samtidigt ökat kraftigt. Utredningen förordar nu ytterligare inskränkningar.

KPR har vid flera tillfällen framfört kritik mot begränsningarna av servicehusboendet. Tillämpningen av intagningsreglerna har successivt skärpts. Ribban för att få boende har höjts.

Utredningen argumenterar för att äldres förväntningar att kunna flytta till servicehus är för höga och att man inte tolkat vilka kriterier som gäller. Som stöd för sin syn om servicehusboende redovisas att av de 820 personer som sökte plats år 2015 bedömdes 351 inte ha tillräckliga skäl till att få plats i servicehus. Merparten av de domar som meddelats i överklaganden bekräftar enligt utredningen stadens bedömning. Men till bilden hör att 30-40 procent av de som överklagar får rätt i sin ansökan. Däremot är antalet överklagningar förhållandevis lågt eftersom många känner osäkerhet att behöva överklaga för att få rätt i sin ansökan.

KPRs uppfattning som redovisats i flera sammanhang är att servicehusen är en resurs som behöver utvecklas och moderniseras även i framtiden.

Behovet av korttidsboende berörs översiktligt i utredningen. Enligt rådet bör

bedömningarna om behovet räknas upp för kommande år med hänsyn till att det är och förväntas bli en allt viktigare resurs inte minst som avlösning vid vård av närstående.

I KFs uppdrag i budget 2015 uttalades att staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt boende. Kvarboendepincipen ska gälla men ingen äldre med stora omsorgsbehov eller som lider av oro och isolering ska behöva bo kvar i en otrygg miljö mot sin vilja. Ett återkommande inslag i debatten om äldre är personer som förvägras byte till annat boende. Enligt KPRs uppfattning bör resurserna dimensioneras så att möjlighet till flytt till annat boende kan genomföras med en generös och flexibel tillämpning av kvarboendepincipen. Det är ovärdigt att känna sig som fånge i sin egna lägenhet.

Prognoser

Planprocessen för nyproduktion tar minst 7 år, dvs. startar den år 2016 är den kanske klar 2023 och därefter ska byggnader utformas och byggas. Antalet pensionärer bedöms av SWECO öka från ca 130 000 år 2015, till ca 150 000 år 2020; ca 190 000 år 2030 och 229 000 år 2040. Gruppen 80+ ökar med 57% till 2030 och fördubblas till år 2040. Trots det bedöms behovet av äldreomsorg av alla kategorier endast öka med 15% till år 2030 och 36% till år 2040!

Prognoserna indikerar att stadens äldreomsorg avses minska i omfattning. Boendetiderna är korta för dem med somatisk diagnos. I staden är 50% avförda efter 12,3 månader, (i Västerort 10,3 månader) och 30% avförts efter 100 dagar. Många får sitt boende i allt för hög ålder. Det är en nedslående utveckling som utredningen inte närmare belyser. Men det speglar en bild av de allra äldstas situation som är långt ifrån human. Det är ofta många svåra mänskliga öden som inte kommer fram i utredningens siffror.

Delrapporten föreslår som tidigare nämnts ett antal ytterligare utredningar. Bl.a. ett utökad uppdrag att också bedöma dimensioneringen av trygghetsboenden med aktivitetscenter och servicehus på kort och lång sikt. Ett annat viktigt uppdrag till Bostadsförmedlingen och berörda nämnder är att ta fram en strategi för det ordinära bostadsbeståndet. Syftet ska vara att underlätta för äldre att kunna välja boende som medger tillgänglighet. Det är i och för sig anmärkningsvärt att sådana uppgifter i dag inte finns tillgängliga.

KPR anser sammanfattningsvis att den föreliggande utredningen har så stora brister att en ny utredning bör tillsättas. Den bör utgå från att kvarboendepincipen inte ska vara huvudregel, utan den enskildes valfrihet ska stå i förgrunden. Servicehusboendet ska utökas istället för att minska, dels för att öka valfriheten, dels för att bidra till bättre resursutnyttjande på bostadsmarknaden. De föreslagna aktivitetscentra måste få finansiering över stadsdelsnämndernas budget.

KPR förutsätter att få bidra med sin kompetens i den nya utredningen.

Pensionärernas riksorganisation Stockholm

Pensionärernas riksorganisation Stockholms yttrande daterat den 26 augusti 2016 har i huvudsak följande lydelse.

PRO:s samorganisation i Stockholm representerar ca 18.500 medlemmar i 46 föreningar inom Stockholms Stad. Vi har med intresse tagit del av den delrapport från Äldreboendeutredningen som vi nu fått möjlighet att ha synpunkter på.

Vi är mycket besvikna över att det nu bara redovisas en delrapport. En delrapport som har stora brister och som också kommit fram till nya utredningar. Men någon tidplan för en ny utredning är inte presenterad. Vi kräver att en ny utredning snabbt tillsätts och att den ges resurser så att den kan presentera konkreta och realistiska förslag till åtgärder.

Bostadssituationen är generellt mycket svår i Stockholm. Det drabbar alla människor som behöver se över sitt boende. Avskaffandet av hyresrätter under många år, har fått till effekt att unga människor inte ges möjlighet att skaffa sig en bostad. Och för oss äldre är det omöjligt att i tid förändra vårt boende så att vi kan ha ett bra boende på ålderns höst. Många äldre som vill ha ett bekvämare och kanske mindre boende, stoppas av bristen på hyresrätter och av att en flytt innebär högre bostadskostnader än tidigare. Stadens inrättande av trygghetsboenden är för de flesta inget alternativ av ekonomiska skäl.

Vi instämmer i delrapportens förslag i punkt 6.1 om behovet av en strategi för det ordinära bostadsbeståndet.

Delrapportens förslag om tre boendeformer

Rapporten föreslår tre nivåer av boenden. Någon analys finns inte om det skulle räcka med två nivåer. En nivå utan biståndsbeslut och en med. En fortsatt utredning bör se över möjligheten till två nivåer.

Vi äldre vill ha ett förändrat boende i tid innan vi är för dåliga. Vi ska inte behöva flytta flera gånger. Äldreboenden ska anpassas till behov av omsorg och vård som flyttas till bostaden – inte tvärtom att den äldre ska flyttas efter omsorgens och sjukvårdens system.

Trygghetsboende med aktivitetscentra

Förslaget om trygghetsboende med aktivitetscentra är bra. Men det är viktigt att drift och finansiering är tydlig. Aktivitetscentra ska också vara tillgängligt för äldre utanför trygghetsboendet. Och samarbetet med det ideella föreningslivet är viktigt. Det ger ett starkt mervärde för boende i hela närområdet. Och det gäller inte bara pensionärsorganisationerna, utan även andra organisationer. Vi har ett fantastiskt föreningsliv i Sverige som har behov av föreningslokaler. Ett aktivitetscentrum över generationsgränserna på trygghetsboenden skulle verkligen kunna ge trygghet. Men för att alla stockholmare skall erbjudas bra aktivitetscentra, bör staden ta fram krav på likvärdigt hög kvalitet på stadsdelarnas centra.

Efterfrågan på denna boendeform kan inte bedömas förrän den finns till rimlig kostnad. Förtur för nuvarande trygghetsboende innebär i nuläget en prioritering av dessa, och att personer som inte kunnat välja trygghetsboende får vänta.

Bostadsförmedlingens regler för ansökan till trygghetsboende måste bli tydliga. Möjligheterna för förtur för t ex yngre än 75 år måste också bli tydligare.

Boendeformen trygghetsboende måste få lägre hyresnivåer. Alltför många avstår idag från flytt på grund av höga hyresnivåer. I den fortsatta utredningen måste detta

rättas till.

Kvarboendeprincipen

PRO är tveksamma till kvarboendeprincipen. Forskningsrapporter har bl a visat på hur den principen kan leda till en inlåsningsseffekt. Det som var tänkt att vara positivt för den äldre att få bo kvar i den egna lägenheten, har istället ibland lett till att den äldre tvingas bo kvar i en otrygg miljö mot sin vilja och utan möjligheter till sociala kontakter. Den äldre måste själv få välja sitt boende.

Servicehusen

Utredningen föreslår att målgruppen för servicehusen bör tydliggöras. Vi har vid flera tillfällen framfört kritik mot begränsningarna av servicehusboendet. Tillämpningarna har successivt skärpts. En relativt stor del av de som överklagat avslagsbesluten, har fått rätt i sin ansökan. Staden måste omgående anpassa sin praxis, så att antalet överklaganden som får bifall minskas drastiskt.

Vi efterlyser ett noga specificerat underlag om målgruppen för servicehusen för en gemensam diskussion med bl a pensionärsorganisationerna. PRO:s allmänna inriktning är att största hänsyn ska tas till den enskildes egen bedömning av sina behov.

Servicehusen är en resurs som behöver utvecklas och moderniseras. Om trygghetsboenden med aktivitetscentra i framtiden blir bra, kan det bli ett bra alternativ till servicehusen. Men vi anser att än så länge behövs servicehusen.

Övriga synpunkter

I delrapporten nämns oftast boenden som ägs och förvaltas av Micasa. I Stockholm finns idag många olika ägare och förvaltare av äldreboenden. Även dessa boenden måste finnas med i en planering av äldreboenden.

Tillgängligheten i boenden är nödvändig. Anpassade bostäder måste kunna erbjudas andra personer med behov av anpassning.

Vid varje stadsbyggnadsärende ska behov av äldreboende övervägas.

Underlätta finansiering för de som vill satsa på kooperativa lösningar av äldreboenden.

Ökad satsning på välfärdsteknologi samt på att alla ska kunna använda den.

Behovet av korttidsboende behöver ses över.

Hur ska staden klara rekryteringen av kompetent personal till äldreboenden?

PRO kräver nu att en ny utredning tillsätts snabbt och ges resurser. Och att den sker med aktiv medverkan av pensionärsorganisationerna.

Sveriges Pensionärsförbund Stockholm

Sveriges Pensionärsförbund Stockholms yttrande daterat den 1 september 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholmsdistriktet inom SPF Seniorerna har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerade remiss. Med anledning av detta ber vi att få framföra följande.

Utredningen baserar sig från ett fullmäktigebeslut från 2015. Det finns anledning

att ha fullmäktiges beslut i minnet, när utredningen lägger fram sina förslag. Bl.a. fastslog Fullmäktige:

- Att alla över 85 år skall erbjudas ett tryggt boende
- Kvarboendeprincipen gäller, men ingen med stora omsorgsbehov eller som lider av oro och isolering ska behöva bo kvar i en otrygg miljö mot sin vilja
- Individuella behov av boende skall beaktas

Att seniorboendeformen har minskat har naturligtvis sin grund i att tillämpningen vid biståndsbedömning skärpts avsevärt och att man i större utsträckning än tidigare förväntas bo kvar hemma längre, många gånger mot sin vilja, för att i stället erbjudas ytterligare några hemtjänststimmar. I utredningen förutsätts att, som en lösning på att antalet äldre kommer att öka, den utvecklingen skall fortsätta, trots den kritik som blir allt mer tydlig. Vi har hamnat i en situation där det inte behoven som styr valet av boendeform utan budgeten. Vi anser att utredningen inte tagit antalet överklaganden på allvar. I stället bagatelliserar man antalet fall där de som överklagat fått rätt. Det finns t.o.m. exempel på att staden överklagar förvaltningsrättens beslut och ofta förhalar att verkställa beslut. Därför måste Äldreboendeutredningens förslag och utredningen om hemtjänstens framtida organisation ses i ett sammanhang. De är kommunicerande kärnl. Utredningen berör inte heller konsekvenserna av att de äldre till varje pris ska bo hemma när det gäller situationen på akutsjukhusens medicinavdelningar och kostnaderna för detta. En klar majoritet av de äldre som i dag upptar en vårdplats hör inte hemma på ett akutsjukhus utan skulle få en betydligt bättre och anpassad vård på ett vård- och omsorgsboende och till en lägre kostnad. Personal på korttidsboenden vittnar om att man i allt högre utsträckning tvingas ta hand om patienter som av akutsjukhusen bedöms vara för sjuka för att kunna skickas hem. En allt större andel dör på korttidsboenden. Den ursprungliga tanken med korttidsboende, att vara en plats för återhämtning efter en sjukhusvistelse innan en återflyttning till den egna bostaden eller att vara en plats för avlastning för anhöriga håller på att förfelas. Allt större ansvar och arbete läggs på de anhöriga med risk för att dessa slits ut i förtid och också blir beroende av vård. Tillgänglig forskning visar också att isolering och ensamhet ler till en för tidig död.

I utredningen slås fast att staden skall erbjuda tre boendeformer, varav trygghetsboendeformen fortsätter att vara icke behovsprövad. De nuvarande trygghetsboende anses sakna just de resurser som skapar trygghet och social gemenskap utöver att hyrorna legat på alltförhöga nivåer. Det är därför välkommet att det nu föreslås att det skall finnas tillgång till ett aktivitetscenter i anslutning till Trygghetsboende. Dock saknas en kostnadsberäkning för detta och det saknas besked om hur den ökade tillgången till service kommer att påverka de redan höga hyrorna. Vi vill erinra om Ewa Samuelssons utredning ”Bostäder att bo i”, där bl.a. det föreslås tydliga regler och förbättrade statsbidrag till just Trygghetsboenden. Staden bör avvakta regeringens förslag i denna fråga. I utredningen konstateras att gränsdragningen mellan Servicehus och Vård- och Omsorgsboende är otydligt. Tyvärr tvingas vi konstatera att denna oklarhet också saknas i utredningens förslag. Att

tydliggöra Servicebostädernas uppdrag är en viktig förutsättning för ett tryggt boende för äldre och det är gränsen mellan att bo kvar hemma med hemtjänst och Servicebostäder som måste belysas och klargöras. Enligt vår uppfattning är det inte den enskildes önskemål som styr. Nu måste fler kunna erbjudas plats i serviceboende i stället för att påtvingas fler hemtjänsttimmar.

Vi anser att det är anmärkningsvärt att det privata bostadsbeståndet av olika former av äldreboenden inte belyses. De privata aktörerna står för en icke föraktlig andel av äldreboenden, även biståndsbedömda. Därmed saknar vi en samlad bild av utbudet av olika former av äldreboenden i dag.

När det gäller hanteringen av utredningsuppdraget är vi kritiska. Arbetet har gått så fort att företrädare inom KPR inte kunnat fungera som en aktiv part i utredningsarbetet. Dessutom finns det en särskild äldreboendegrupp inom rådet, som borde ha kunnat delta under utredningens gång. Vi beklagar att utredningen inte visat intresse för att vi seniorer bedömts kunna bidra med sin kompetens och erfarenhet. När det gäller remisshanteringen har även den tiden varit kort. Vi fick remissen den 22 juni och med tanke på sommaruppehåll har den faktiska tiden för förankring varit obefintlig. Sammanfattningsvis hemställer vi att ledamöterna i KPR och i synnerhet dess äldreboendegrupp fortsättningsvis involveras löpande i arbetet. Boendefrågorna och framför allt nybyggnation kräver långsiktighet och därmed förankring och en allsidig belysning. Det arbetet får inte slarvas bort

Gröna Seniorer i Stockholmsregionen

Gröna Seniorer i Stockholmsregionens yttrande daterat den 25 september 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Vi är positiva till förslaget om att omvandla trygghetsboenden och seniorboenden till bemannade boenden. Det är dock viktigt att denna förändring inte innebär att ytterligare servicehus läggs ner.

Det är bra att den som fyllt 75 år ska få plats på ett s.k. mellanboende, som är en form av trygghetsboende med aktivitetslokaler och bemanning. Utredningen föreslår att biståndsbedömning inte tillämpas men plats förmedlas av bostadsförmedlingen enligt kösystemet till den som fyllt 75 år och känner sig otrygg eller har medicinska skäl eller känner sig socialt isolerad.

Gröna Seniorer anser att den som fyllt 85 år ska ha rätt att utan biståndsbedömning få plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende, något som av lagskäl inte är möjligt i dag. Lösningen bör då vara att biståndsreglerna ändras så att detta i praktiken blir möjligt.

Biståndsbedömningen måste generellt bli betydligt generösare. Därmed skulle det bli lättare att få plats på servicehus och vård- och omsorgsboenden.

Servicehus m m. Många platser i servicehus har lagts ner under årens lopp och enligt utredningen fanns det våren 2016 1.673 platser på 16 servicehus i Stockholms stad. Servicehus är en utmärkt boendeform och mötet ansåg att det är grundläggande att dessa platser får vara kvar och att fler servicehus byggs. Det är inte rimligt att

kommunen ska ha som mål att minska boendetiden på servicehus.

Vi ställer oss frågande till att målgruppen för boende på servicehus ska minskas. Det stämmer inte med önskemålet om ökad valfrihet 2

De lägenheter som Micasa hyr ut till andra än äldre bör successivt omvandlas till äldrebostäder.

Det är positivt att s.k. profilboenden och intressentboenden etableras.

Det behövs även fler vård- och omsorgsboenden.

Närhetsprincipen. Staden disponerar ca 1.000 platser på äldreboenden i andra kommuner. I fortsättningen bör ansträngningarna öka att hitta platser i äldreboenden i eller nära personens stadsdel. Den s.k. närhetsprincipen bör alltid tillämpas samtidigt bör det inte vara vattentäta skott mellan stadsdelsområdena. Det behövs generellt bättre samordning mellan stadsdelsnämnderna för att bättre kunna utnyttja stadens möjligheter att placera efter önskemål.

Samordning. Nu är en ganska stor andel (12 %) av platserna i servicehus tomma och det är viktigt att staden ökar sin information om detta, via post och lokala media. För de flesta äldre är det angeläget att få bo i den egna stadsdelen även i fortsättningen. En central samordning av antalet platser på äldreboenden i stadsdelarna bör ske så att det blir möjligt att få plats utanför den egna stadsdelen för den som så önskar.

Korttidsboenden. I stadens fortsatta utredningsarbete bör antalet platser på korttidsboenden redovisas liksom hur många ansökningar som beviljas respektive avslås. Eftersom äldre ska bo kvar hemma så länge som möjligt försämras efter hand hälsotillståndet och ensamheten tilltar. Korttidsboendets vikt som avlastning efter sjukhusvistelse, vid förändringar i hemmiljön eller som avlastning för anhöriga bör betonas ytterligare.

Tillgängligheten. Med tilltagande ålder minskar rörligheten och som utredningen påpekar bör utförligare information inhämtas – och spridas – om tillgängligheten, främst i det kommunala bostadsbeståndet. Via bostadsförmedlingen eller på annat sätt bör det tas fram sådan information även om det privata beståndet.

Anpassningar som gjorts till personer med rörelsehinder ska inte tas bort efter det att personen flyttat. Vad som är bra för personer med funktionsedsättning är vanligen bra för alla. Dessutom blir vi allt fler äldre. Det verkar egendomligt att den enskilde som fått en anpassning t.ex. i en port eller trappa i allmänna utrymmen blir ägare till detta. Det bör utredas hur ansvaret och ägandet kan generaliseras, t.ex. att kommunen är ägare eller att ägandet övergår till fastighetsägaren. Om anpassningen blir kvar kan också flera i samma hus nyttja anpassningen och kostnaderna kan minska. Det verkar för övrigt vara ett slöseri med kommunens medel att först göra en installation av en åtgärd och därefter bekosta borttagandet. 3

Bemannning. Utredningen föreslår att det ska finnas bemanning i de s.k. mellanboendena på vardagar. Personalbehovet kan dock vara lika stort på helger, inte minst under långhelger då ensamheten kan kännas extra stor.

Hemtjänst. Ett problem är att äldre – även de som inte finns på äldreboenden – får träffa många olika personer från hemtjänsten. Det stora antalet utförare är i sig ett problem och antalet bör minskas kraftigt, helst till endast en eller ett par utförare så så att verksamheterna blir rationella. Kontinuitet och kvalitet ökar och kostnaderna för kommunen minskar.

Privata hus. Utredningen behandlar huvudsakligen Stockholms stads egna bolag, d.v.s. de som ägs genom Micasa och sådana som byggts genom fastighetbolagen. Men

det finns ju också privata äldreboenden av olika slag. Det är rimligt att utredaren får ett tilläggsuppdrag att beskriva läget också inom den privata sektorn. Den är ju en viktig del av den bostadsmarknad som de äldre möter och ska ta ställning till.

Reservationer m.m.

Äldrenämnden

Reservation anfördes av Niklas Källberg (L) enligt följande.

Vi Liberalerna föreslog att äldrenämnden beslutar att

- godkänna äldreboendeutredningens delrapport
- överlämna äldreboendeutredningens delrapport till kommunstyrelsen för vidare beslut i kommunfullmäktige i enlighet med vad som nedan anförts:

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.”

De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en generösare biståndsbedömning och att fler boenden byggs.

Först och främst välkomnar Liberalerna en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt.

Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag. Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentrerna ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst.

Aktivitetscentrerna bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet. Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Vi vill också betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentrerna.

Liberalerna välkomnar att trygghetsboenden med aktivitetscentra och servicehus tas in i stadens äldreboendepanering, något som vi efterlyste vid årets boendepaneringsärende. Vi vill varna för en utveckling där antalet boendeplatser, såväl inom servicehus som vård- och omsorgsboenden, minskar snabbare än beräknat. Exempel är Vintertullen på Södermalm och planer under utredning på omstrukturering i Enskede-Årsta-Vantör. Det kan inte tas för givet att Stockholm kommer att ha platser som motsvarar behoven.

Vi ser med oro på förslaget om att inskränka målgruppen för servicehusen till de äldre som har ett omvårdnadsbehov. Det är oklart vad detta innebär i praktiken och hur

många av de boende som har ett omvårdnadsbehov. Vi konstaterar att förslaget inte innebär att de många äldre som idag får avslag på sin ansökan om servicehus bereds plats, utan snarare tvärtom. Även uppdraget till Micasa att utreda vilka andra fastigheter som eventuellt kan omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscenter tolkar vi som ett sätt att dra ner på servicehusplatser. Vi vill för övrigt anföra att den sociala samvaron på servicehusen sannolikt underlättas om det även finns ett inslag av något friskare äldre.

Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats. De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån någon universallösning. Servicehusen kommer fortfarande att spela en viktig roll i Stockholms äldreomsorg, och Liberalerna vidhåller att alla över 85 år som så önskar bör få plats på servicehus.

Vi menar också att alla äldre med omfattande hemtjänstinsatser som så önskar bör få plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende, om detta kan ske utan merkostnad. Stockholms äldre måste få större frihet att välja mellan olika former av boende, och på ett enklare sätt kunna beviljas det boende de behöver.

Särskilt uttalande gjordes av Sofia Modigh (KD) och Dennis Wedin m.fl. (alla M) (M) med stöd av ersättaryttrande från Alfred Askeljung (C) enligt följande.

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.”

De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en reformerad och generösare biståndsbedömning samt att fler boenden byggs. Det är övergripande önskvärt att det finns en hög tillgänglighet av anpassade boenden.

Först och främst välkomnar vi en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Kommunikationen om vilka typer av boenden som finns behöver bli bättre.

Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag. Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentren ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under

storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst.

Det specificeras att det är stadsdelarna som ska ansvara för de föreslagna aktivitetscentren, men det är alldeles för otydligt hur innehållet ska erbjudas. Det är relevant inte bara ur ett kvalitetsperspektiv utan även ekonomiskt. Redan idag visar många stadsdelar på underskott inom äldreomsorgens egna verksamheter. Att upphandla aktiviteterna efter tydliga centrala riktlinjer är grundläggande för att hålla koll på kostnaden och skapa ett likvärdigt innehåll över hela staden. Vi vill kring detta särskilt betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentren.

Aktivitetscentren bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet. Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden.

Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats. De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån den enda lösningen.

Genom införandet av trygghetsboenden med aktivitetscenter kommer med stor sannolikhet behovet av servicehus att minska. På sikt vore det önskvärt om trygghetsboenden med aktivitetscenter kunde ersätta boendeformen ”servicehus” och att äldre med mer omfattande vårdbehov istället får plats på vård- och omsorgsboenden. Därför tycker vi det är mycket viktigt att staden i sin boendeplanering tar höjd för att på sikt utöka antalet vård- och omsorgsboenden.

För att det ska bli tydligt vilket syfte de olika boendeformerna har bör en målbeskrivning beslutas om i äldrenämnden för varje boendeform. Något som även bör ingå i arbetet är frågan om korttidsboenden och hur äldre som uppsökt sjukvård på ett smidigt sätt bör få hjälp att hitta rätt boendeform om ens hälsotillstånd har försämrats.

Det är otydligt i delrapporten om dessa förändringar endast ska gälla verksamheter i egen regi, eller samtliga driftformer. Om endast en del av Stockholms boenden ska anpassas, går det emot äldreboendeutredningens övergripande syfte att tydliggöra funktionen för respektive boendeform. Om detta ska gälla även för fristående verksamheter krävs större tydlighet kring kommunens åtagande att finansiera aktivitetscenter. Kommer exempelvis ersättningsnivåerna att påverkas – och har man som fristående aktör rätt att säga nej?

Vi kommer med stort intresse att ta del av förvaltningens slutrapport om äldreboendeutredningen och kommer i samband med det att lämna våra övriga och slutgiltiga synpunkter.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av Peter Backlund (L) enligt följande.

- 1 Godkänna äldreboendeutredningens delrapport.
- 2 Överlämna äldreboendeutredningens delrapport till kommunstyrelsen för vidare beslut i kommunfullmäktige i enlighet med vad som nedan anförts:

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: "Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.

De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en generösare biståndsbedömning och att fler boenden byggs. Först och främst välkomnar Liberalerna en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt.

Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag. Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentrerna ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst.

Aktivitetscentrerna bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet. Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Vi vill också betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentrerna. Liberalerna välkomnar att trygghetsboenden med aktivitetscentra och servicehus tas in i stadens äldreboendeplanering, något som vi efterlyste vid årets boendeplaneringsärende. Vi vill varna för en utveckling där antalet boendeplatser, såväl inom servicehus som vård- och omsorgsboenden, minskar snabbare än beräknat. Exempel är Vintertullen på Södermalm och planer under utredning på omstrukturering i Enskede-Årsta-Vantör. Det kan inte tas för givet att Stockholm kommer att ha platser som motsvarar behoven.

Vi ser med oro på förslaget om att inskränka målgruppen för servicehusen till de äldre som har ett omvårdnadsbehov. Det är oklart vad detta innebär i praktiken och hur många av de boende som har ett omvårdnadsbehov. Vi konstaterar att förslaget inte innebär att de många äldre som idag får avslag på sin ansökan om servicehus bereds plats, utan snarare tvärtom. Även uppdraget till Micasa att utreda vilka andra fastigheter som eventuellt kan omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscenter tolkar vi som ett sätt att dra ner på servicehusplatser. Vi vill för övrigt anföra att den sociala samvaron på servicehusen sannolikt underlättas om det även finns ett inslag av något friskare äldre.

Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats. De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån någon universallösning.

Servicehusen kommer fortfarande att spela en viktig roll i Stockholms äldreomsorg, och Liberalerna vidhåller att alla över 85 år som så önskar bör få plats på servicehus. Vi menar också att alla äldre med omfattande hemtjänstinsatser som så önskar bör få plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende, om detta kan ske utan merkostnad. Stockholms äldre måste få större frihet att välja mellan olika former av boende, och på ett enklare sätt kunna beviljas det boende de behöver.

Särskilt uttalande gjordes av Joakim Larsson m.fl. (alla M) enligt följande.

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.”

De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en reformerad och generösare biståndsbedömning samt att fler boenden byggs. Det är övergripande önskvärt att det finns en hög tillgänglighet av anpassade boenden.

Först och främst välkomnar vi en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Kommunikationen om vilka typer av boenden som finns behöver bli bättre.

Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag. Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentren ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst.

Det specificeras att det är stadsdelarna som ska ansvara för de föreslagna aktivitetscentren, men det är alldeles för otydligt hur innehållet ska erbjudas. Det är relevant inte bara ur ett kvalitetsperspektiv utan även ekonomiskt. Redan idag visar många stadsdelar på underskott inom äldreomsorgens egna verksamheter. Att upphandla aktiviteterna efter tydliga centrala riktlinjer är grundläggande för att hålla koll på kostnaden och skapa ett likvärdigt innehåll över hela staden. Vi vill kring detta särskilt betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentren.

Aktivitetscentren bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet. Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden.

Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats. De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån den enda lösningen.

Genom införandet av trygghetsboenden med aktivitetscenter kommer med stor sannolikhet behovet av servicehus att minska. På sikt vore det önskvärt om trygghetsboenden med aktivitetscenter kunde ersätta boendeformen ”servicehus” och att äldre med mer omfattande vårdbehov istället får plats på vård- och omsorgsboenden. Därför tycker vi det är mycket viktigt att staden i sin boendeplanering tar höjd för att på sikt utöka antalet vård- och omsorgsboenden.

För att det ska bli tydligt vilket syfte de olika boendeformerna har bör en målbeskrivning beslutas om i äldrenämnden för varje boendeform. Något som även bör ingå i arbetet är frågan om korttidsboenden och hur äldre som uppsökt sjukvård på ett smidigt sätt bör få hjälp att hitta rätt boendeform om ens hälsotillstånd har försämrats.

Det är otydligt i delrapporten om dessa förändringar endast ska gälla verksamheter i egen regi, eller samtliga driftformer. Om endast en del av Stockholms boenden ska anpassas, går det emot äldreboendeutredningens övergripande syfte att tydliggöra funktionen för respektive boendeform. Om detta ska gälla även för fristående verksamheter krävs större tydlighet kring kommunens åtagande att finansiera aktivitetscenter. Kommer exempelvis ersättningsnivåerna att påverkas – och har man som fristående aktör rätt att säga nej?

Vi kommer med stort intresse att ta del av förvaltningens slutrapport om äldreboendeutredningen och kommer i samband med det att lämna våra övriga och slutgiltiga synpunkter.

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Jonatan Ohlin (L) enligt följande.

Att som svar på remissen anföra följande:

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.”

De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en generösare biståndsbedömning och att fler boenden byggs.

Först och främst välkomnar Liberalerna en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentrerna ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst.

Aktivitetscentrerna bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet. Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Vi vill också betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentrerna.

Liberalerna välkomnar att trygghetsboenden med aktivitetscentra och servicehus tas in i stadens äldreboendeplanering. Vi vill varna för en utveckling där antalet boendeplatser, såväl inom servicehus vård- och omsorgsboenden, minskar snabbare än beräknat. Exempel är Vintertullen på Södermalm och planer under utredning på omstrukturering i Enskede-Årsta-Vantör. Det kan inte tas för givet att Stockholm kommer att ha platser som motsvarar behoven.

Vi ser med oro på förslaget om att inskränka målgruppen för servicehusen till de äldre som har ett omvårdnadsbehov. Det är oklart vad detta innebär i praktiken och hur många av de boende som har ett omvårdnadsbehov. Vi konstaterar att förslaget inte innebär att de många äldre som idag får avslag på sin ansökan om servicehus bereds plats, utan snarare tvärtom. Även uppdraget till Micasa att utreda vilka andra fastigheter som eventuellt kan omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscenter tolkar vi som ett sätt att dra ner på servicehusplatser.

Vi vill för övrigt anföra att den sociala samvaron på servicehusen sannolikt underlättas om det även finns ett inslag av något friskare äldre. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats. De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån någon universallösning. Servicehusen kommer fortfarande att spela en viktig roll i Stockholms äldreomsorg, och Liberalerna vidhåller att alla över 85 år som så önskar bör få plats på servicehus.

Vi menar också att alla äldre med omfattande hemtjänstinsatser som så önskar bör få plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende, om detta kan ske utan merkostnad. Stockholms äldre måste få större frihet att välja mellan olika former av boende, och på ett enklare sätt kunna beviljas det boende de behöver.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Tigerström m.fl. (alla M) enligt följande.

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.” De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en reformerad och generösare biståndsbedömning samt att fler boenden byggs.

Det är övergripande önskvärt att det finns en hög tillgänglighet av anpassade boenden. Först och främst välkomnar vi en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Kommunikationen om vilka typer av boenden som finns behöver bli bättre. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentren ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst. Det specificeras att det är stadsdelarna som ska ansvara för de föreslagna aktivitetscentren, men det är alldeles för ottydligt hur innehållet ska erbjudas.

Det är relevant inte bara ur ett kvalitetsperspektiv utan även ekonomiskt. Redan idag visar många stadsdelar på underskott inom äldreomsorgens egna verksamheter. Att upphandla aktiviteterna efter tydliga centrala riktlinjer är grundläggande för att hålla koll på kostnaden och skapa ett likvärdigt innehåll över hela staden. Vi vill kring detta särskilt betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentren. Aktivitetscentren bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet.

Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats.

De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån den enda lösningen. Genom införandet av trygghetsboenden med aktivitetscenter kommer med stor sannolikhet behovet av servicehus att minska. På sikt vore det önskvärt om trygghetsboenden med aktivitetscenter kunde ersätta boendeformen ”servicehus” och att äldre med mer omfattande vårdbehov istället får

plats på vård- och omsorgsboenden. Därför tycker vi det är mycket viktigt att staden i sin boendeplanering tar höjd för att på sikt utöka antalet vård och omsorgsboenden. För att det ska bli tydligt vilket syfte de olika boendeformerna har bör en målbeskrivning beslutas om i äldrenämnden för varje boendeform.

Något som även bör ingå i arbetet är frågan om korttidsboenden och hur äldre som uppsökt sjukvård på ett smidigt sätt bör få hjälp att hitta rätt boendeform om ens hälsotillstånd har försämrats. Det är otydligt i delrapporten om dessa förändringar endast ska gälla verksamheter i egen regi, eller samtliga driftformer. Om endast en del av Stockholms boenden ska anpassas, går det emot äldreboendeutredningens övergripande syfte att tydliggöra funktionen för respektive boendeform. Om detta ska gälla även för fristående verksamheter krävs större tydlighet kring kommunens åtagande att finansiera aktivitetscenter.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Gustav Johansson m.fl. (alla M) enligt följande.

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.” De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en reformerad och generösare biståndsbedömning samt att fler boenden byggs.

Det är övergripande önskvärt att det finns en hög tillgänglighet av anpassade boenden. Först och främst välkomnar vi en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Kommunikationen om vilka typer av boenden som finns behöver bli bättre. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentren ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst.

Det specificeras att det är stadsdelarna som ska ansvara för de föreslagna aktivitetscentren, men det är alldeles för otydligt hur innehållet ska erbjudas.

Det är relevant inte bara ur ett kvalitetsperspektiv utan även ekonomiskt. Redan idag visar många stadsdelar på underskott inom äldreomsorgens egna verksamheter.

Att upphandla aktiviteterna efter tydliga centrala riktlinjer är grundläggande för att hålla koll på kostnaden och skapa ett likvärdigt innehåll över hela staden. Vi vill kring detta särskilt betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentren. Aktivitetscentren bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet.

Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats.

De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån den enda lösningen.

Genom införandet av trygghetsboenden med aktivitetscenter kommer med stor sannolikhet behovet av servicehus att minska. På sikt vore det önskvärt om trygghetsboenden med aktivitetscenter kunde ersätta boendeformen ”servicehus” och att äldre med mer omfattande vårdbehov istället får plats på vård- och omsorgsboenden. Därför tycker vi det är mycket viktigt att staden i sin boendeplanering tar höjd för att på sikt utöka antalet vård och omsorgsboenden. För att det ska bli tydligt vilket syfte de olika boendeformerna har bör en målbeskrivning beslutas om i äldrenämnden för varje boendeform.

Något som även bör ingå i arbetet är frågan om korttidsboenden och hur äldre som uppsökt sjukvård på ett smidigt sätt bör få hjälp att hitta rätt boendeform om ens hälsotillstånd har försämrats. Det är otydligt i delrapporten om dessa förändringar endast ska gälla verksamheter i egen regi, eller samtliga driftformer. Om endast en del av Stockholms boenden ska anpassas, går det emot äldreboendeutredningens övergripande syfte att tydliggöra funktionen för respektive boendeform. Om detta ska gälla även för fristående verksamheter krävs större tydlighet kring kommunens åtagande att finansiera aktivitetscenter.

Reservation anfördes av Peter Backlund (L) enligt följande.

Att som svar på remissen anföra följande.

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.”

De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en generösare biståndsbedömning och att fler boenden byggs.

Först och främst välkomnar liberalerna och centerpartiet en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med

aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentrerna ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst.

Aktivitetscentrerna bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet. Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Vi vill också betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentrerna.

Liberalerna välkomnar att trygghetsboenden med aktivitetscentra och servicehus tas in i stadens äldreboendeplanering. Vi vill varna för en utveckling där antalet boendeplatser, såväl inom servicehus vård- och omsorgsboenden, minskar snabbare än beräknat. Exempel är Vintertullen på Södermalm och planer under utredning på omstrukturering i Enskede-Årsta-Vantör. Det kan inte tas för givet att Stockholm kommer att ha platser som motsvarar behoven.

Vi ser med oro på förslaget om att inskränka målgruppen för servicehusen till de äldre som har ett omvårdnadsbehov. Det är oklart vad detta innebär i praktiken och hur många av de boende som har ett omvårdnadsbehov. Vi konstaterar att förslaget inte innebär att de många äldre som idag får avslag på sin ansökan om servicehus bereds plats, utan snarare tvärtom.

Även uppdraget till Micasa att utreda vilka andra fastigheter som eventuellt kan omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscenter tolkar vi som ett sätt att dra ner på servicehusplatser.

Vi vill för övrigt anföra att den sociala samvaron på servicehusen sannolikt underlättas om det även finns ett inslag av något friskare äldre. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats. De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån någon universallösning. Servicehusen kommer fortfarande att spela en viktig roll i Stockholms äldreomsorg, och Liberalerna vidhåller att alla över 85 år som så önskar bör få plats på servicehus.

Vi menar också att alla äldre med omfattande hemtjänstinsatser som så önskar bör få plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende, om detta kan ske utan merkostnad. Stockholms äldre måste få större frihet att välja mellan olika former av boende, och på ett enklare sätt kunna beviljas det boende de behöver.

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Lars Jilmstad m.fl. (alla M) och Peter Öberg (L) enligt följande.

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.”

De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en generösare biståndsbedömning och att fler boenden byggs.

Först och främst välkomnar Liberalerna en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentrerna ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst.

Aktivitetscentrerna bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet. Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Vi vill också betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentrerna.

Liberalerna välkomnar att trygghetsboenden med aktivitetscentra och servicehus tas in i stadens äldreboendeplanering. Vi vill varna för en utveckling där antalet boendeplatser, såväl inom servicehus vård- och omsorgsboenden, minskar snabbare än beräknat. Exempel är Vintertullen på Södermalm och planer under utredning på omstrukturering i Enskede-Årsta-Vantör. Det kan inte tas för givet att Stockholm kommer att ha platser som motsvarar behoven.

Vi ser med oro på förslaget om att inskränka målgruppen för servicehusen till de äldre som har ett omvårdnadsbehov. Det är oklart vad detta innebär i praktiken och hur många av de boende som har ett omvårdnadsbehov. Vi konstaterar att förslaget inte innebär att de många äldre som idag får avslag på sin ansökan om servicehus bereds plats, utan snarare tvärtom.

Även uppdraget till Micasa att utreda vilka andra fastigheter som eventuellt kan omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscenter tolkar vi som ett sätt att dra ner på servicehusplatser.

Vi vill för övrigt anföra att den sociala samvaron på servicehusen sannolikt underlättas om det även finns ett inslag av något friskare äldre. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och

anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats. De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån någon universallösning. Servicehusen kommer fortfarande att spela en viktig roll i Stockholms äldreomsorg, och Liberalerna vidhåller att alla över 85 år som så önskar bör få plats på servicehus.

Vi menar också att alla äldre med omfattande hemtjänstinsatser som så önskar bör få plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende, om detta kan ske utan merkostnad. Stockholms äldre måste få större frihet att välja mellan olika former av boende, och på ett enklare sätt kunna beviljas det boende de behöver.

Särskilt uttalande gjordes av Lars Bäck (V), Kjell Backman m.fl. (alla S) och Mariana Moreira Duarte m.fl. (alla MP) enligt följande.

I det fortsatta arbetet med äldreboendeutredningen vill vi framhålla att stadens gemensamma prognosarbete om behovet av äldreomsorg bör utvecklas samt förfinas och då speciellt mot bakgrund av att exempelvis Farsta och flera andra ytterstadsdelar har folkhälsotal som indikerar att våra äldre invånare kommer att ha ett större behov av omsorg när de går i pension. Detta framgår exempelvis av tidigare folkhälsorapporter och senast den ”Arbetshälsorapport 2016” som Centrum för arbets- och miljömedicin inom Stockholms läns landsting presenterade i maj. Så även om andelen invånare 80+ minskar något de närmaste åren i bl.a. Farsta, så bör staden totalt sett söka ta fram mer tydliga underlag än de prognoser som köps in från Sweco om denna åldersgrupp samt åldersgruppen 65-79 år för de ytterstadsdelar som har sämre folkhälsa. De nya mer tydliga prognoserna bör även redovisas stadsdelsvis även om nuvarande planeringsområden omfattar flera stadsdelar. Detta är viktigt om vi gemensamt för framtiden med större säkerhet ska kunna beräkna såväl hela stadens som respektive stadsdels behov av och det rätta antalet för de olika former av äldreboende som behandlas i delrapporten.

Särskilt uttalande och ersätтарыttrande gjordes av Lars Jilmstad m.fl. (alla M) och Peter Öberg (L) samt Niklas Dahlgren (C) enligt följande.

Vi undrar liksom pensionärsrådet när slutrapporten kommer och instämmer också i övrigt med pensionärsrådets mycket relevanta synpunkter i frågan.

I budgeten 2015 sägs att staden ska hjälpa alla över 85 år till ett tryggt boende, exempelvis bostadsanpassning, byte av lägenhet etc. I föreliggande delrapport sägs överhuvudtaget ingenting om hur detta ska gå till, vem som ska bedöma behov eller vem som ska leverera och vem som ska betala! Man refererar till ambitionen i rapporten, men sedan lämnas den helt utan beaktande.

Det man kallar Trygghetsboende med aktivitetscenter som inte ska vara biståndsbedömt föreslås administreras av bostadsförmedlingen men med förtur i vissa

fall. Är det i så fall bostadsförmedlingen som får en ny roll som biståndsbedömare?
Det sägs heller ingenting om kostnader och om vem som tar kostnaderna.

Enligt rapporten kommer den här typen av kommunalt boende inte att finnas i Farsta.

Servicehus kommer att vara biståndsbedömt för personer över 65 år som har ett omvårdnadsbehov. Här sägs det ingenting om aktivitetscenter, heller inte om funktion eller målgrupp. Gissningsvis kommer dessa servicehus att prioriteras för personer som redan före 65 års ålder har omvårdnadsbehov eftersom lagen om LSS gäller endast för personer upp till 65 år.

I Farsta kommer EDÖ att få denna roll med 149 platser.

Vård- och omsorgsboende kommer att fungera som idag. Här har Farsta inga kommunala boenden.

Vad betyder detta för Farsta?

De kommunala boenden som kommer att finnas i Farsta enligt rapporten är ett servicehus – EDÖ – med 149 platser.

Däremot finns det ett antal privata leverantörer där Vardaga bidrar med ett nybyggt boende, centralt i Farsta, under hösten 2016 med inriktning demens och somatik

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Abit Dundar m.fl. (alla L) enligt följande.

Att delvis godkänna förvaltnings förslag till beslut

Att därutöver anför följande:

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: 'Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.'

De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en generösare biståndsbedömning och att fler boenden byggs.

Först och främst välkomnar Liberalerna en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentrerna ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst.

Aktivitetscentrerna bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet. Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat

att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Vi vill också betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentrerna.

Liberalerna välkomnar att trygghetsboenden med aktivitetscentra och servicehus tas in i stadens äldreboendeplanering. Vi vill varna för en utveckling där antalet boendeplatser, såväl inom servicehus vård- och omsorgsboenden, minskar snabbare än beräknat. Exempel är Vintertullen på Södermalm och planer under utredning på omstrukturering i Enskede-Årsta-Vantör. Det kan inte tas för givet att Stockholm kommer att ha platser som motsvarar behoven.

Vi ser med oro på förslaget om att inskränka målgruppen för servicehusen till de äldre som har ett omvårdnadsbehov. Det är oklart vad detta innebär i praktiken och hur många av de boende som har ett omvårdnadsbehov. Vi konstaterar att förslaget inte innebär att de många äldre som idag får avslag på sin ansökan om servicehus bereds plats, utan snarare tvärtom. Även uppdraget till Micasa att utreda vilka andra fastigheter som eventuellt kan omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscenter tolkar vi som ett sätt att dra ner på servicehusplatser.

Vi vill för övrigt anföra att den sociala samvaron på servicehusen sannolikt underlättas om det även finns ett inslag av något friskare äldre. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats. De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån någon universallösning. Servicehusen kommer fortfarande att spela en viktig roll i Stockholms äldreomsorg, och Liberalerna vidhåller att alla över 85 år som så önskar bör få plats på servicehus.

Vi menar också att alla äldre med omfattande hemtjänstinsatser som så önskar bör få plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende, om detta kan ske utan merkostnad. Stockholms äldre måste få större frihet att välja mellan olika former av boende, och på ett enklare sätt kunna beviljas det boende de behöver.

Särskilt uttalande gjordes av Lars Svärd m.fl. (alla M) enligt följande.

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: 'Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.' De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en reformerad och generösare biståndsbedömning samt att fler boenden byggs.

Det är övergripande önskvärt att det finns en hög tillgänglighet av anpassade boenden. Först och främst välkomnar vi en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Kommunikationen om vilka typer av boenden som finns behöver bli bättre. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentren ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst. Det specificeras att det är stadsdelarna som ska ansvara för de föreslagna aktivitetscentren, men det är alldeles för ottydligt hur innehållet ska erbjudas.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Helen Jäderlund Eckardt (L) enligt följande.

Förslag till beslut

Att _____ som svar på remissen anföra:

Dagens Seniorboenden och Trygghetsboenden är vanliga tillgänglighetsanpassade boenden som även idag inte är biståndsbedömda. Trygghetsboende infördes av Alliansen och det första Trygghetsboendet i Stockholm startade i Nälsta. Vi ställer oss positiva till att koppla Aktivitetscenter till Trygghetsboendena. Det är dock oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentrerna ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna.

Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst. Aktivitetscentrerna bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet. Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Vi vill också betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentrerna.

Liberalerna välkomnar en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden och att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Det är bra att trygghetsboenden med aktivitetscentra och servicehus tas in i stadens äldreboendeplanering.

Det finns ett stort behov av boenden dit äldre kan flytta innan behoven är så stora att man behöver ett vård- och omsorgsboende. Servicehusen behöver p.g.a. detta utvecklas och inte minska eller läggas ned, vilket nu sker. Liberalerna anser att alla från 85 år borde kunna välja detta boende utan biståndsbedömning. Ingen ansöker om Servicehus om inte behov, hög ålder eller sociala skäl föreligger. Idag får ca 40% avslag när de ansöker om detta boende. Vi ser med oro på förslaget om att inskränka målgruppen för servicehusen till de äldre som har ett omvårdnadsbehov. Det är oklart vad detta innebär i praktiken och hur många av de boende som har ett

omvårdnadsbehov. Vi konstaterar att förslaget inte innebär att de många äldre som idag får avslag på sin ansökan om servicehus bereds plats, utan snarare tvärtom.

Vi vill varna för en utveckling där antalet boendeplatser, såväl inom servicehus vård- och omsorgsboenden, minskar snabbare än beräknat. Exempel är Vintertullen på Södermalm och planer under utredning på omstrukturering i Enskede-Årsta-Vantör. Även uppdraget till Micasa att utreda vilka andra fastigheter som eventuellt kan omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscenter tolkar vi som ett sätt att dra ner på servicehusplatser.

Vi vill för övrigt anföra att den sociala samvaron på servicehusen sannolikt underlättas om det även finns ett inslag av något friskare äldre. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats. Servicehusen kommer fortfarande att spela en viktig roll i Stockholms äldreomsorg, och Liberalerna vidhåller att alla över 85 år som så önskar bör få plats på servicehus. Stockholms äldre måste få större frihet att välja mellan olika former av boende, och på ett enklare sätt kunna beviljas det boende de behöver.

Vi anser att utredningen har stora brister och att en ny utredning bör tillsättas. Kvarboendeprincipen ska inte vara huvudregel utan den enskildes valfrihet ska stå i förgrunden. Servicehusboendet ska utökas istället för att minska för att öka valfriheten.

Särskilt uttalande gjordes av Bo Arkelsten m.fl. (alla M) enligt följande.

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.” De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en reformerad och generösare biståndsbedömning samt att fler boenden byggs.

Det är övergripande önskvärt att det finns en hög tillgänglighet av anpassade boenden. Först och främst välkomnar vi en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Kommunikationen om vilka typer av boenden som finns behöver bli bättre. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentren ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför

allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst.

Det specificeras att det är stadsdelarna som ska ansvara för de föreslagna aktivitetscentren, men det är alldeles för otydligt hur innehållet ska erbjudas.

Det är relevant inte bara ur ett kvalitetsperspektiv utan även ekonomiskt. Redan idag visar många stadsdelar på underskott inom äldreomsorgens egna verksamheter. Att upphandla aktiviteterna efter tydliga centrala riktlinjer är grundläggande för att hålla koll på kostnaden och skapa ett likvärdigt innehåll över hela staden. Vi vill kring detta särskilt betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentren. Aktivitetscentren bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet.

Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats.

De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån den enda lösningen.

Genom införandet av trygghetsboenden med aktivitetscenter kommer med stor sannolikhet behovet av servicehus att minska. På sikt vore det önskvärt om trygghetsboenden med aktivitetscenter kunde ersätta boendeformen ”servicehus” och att äldre med mer omfattande vårdbehov istället får plats på vård- och omsorgsboenden. Därför tycker vi det är mycket viktigt att staden i sin boendeplanering tar höjd för att på sikt utöka antalet vård och omsorgsboenden. För att det ska bli tydligt vilket syfte de olika boendeformerna har bör en målbeskrivning beslutas om i äldrenämnden för varje boendeform.

Något som även bör ingå i arbetet är frågan om korttidsboenden och hur äldre som uppsökt sjukvård på ett smidigt sätt bör få hjälp att hitta rätt boendeform om ens hälsotillstånd har försämrats. Det är otydligt i delrapporten om dessa förändringar endast ska gälla verksamheter i egen regi, eller samtliga driftformer. Om endast en del av Stockholms boenden ska anpassas, går det emot äldreboendeutredningens övergripande syfte att tydliggöra funktionen för respektive boendeform. Om detta ska gälla även för fristående verksamheter krävs större tydlighet kring kommunens åtagande att finansiera aktivitetscenter.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Henrik Sjölander m.fl. (alla M) enligt följande.

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och

omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.” De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en reformerad och generösare biståndsbedömning samt att fler boenden byggs.

Det är övergripande önskvärt att det finns en hög tillgänglighet av anpassade boenden. Först och främst välkomnar vi en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Kommunikationen om vilka typer av boenden som finns behöver bli bättre. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentren ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst. Det specificeras att det är stadsdelarna som ska ansvara för de föreslagna aktivitetscentren, men det är alldeles för otydligt hur innehållet ska erbjudas.

Det är relevant inte bara ur ett kvalitetsperspektiv utan även ekonomiskt. Redan idag visar många stadsdelar på underskott inom äldreomsorgens egna verksamheter. Att upphandla aktiviteterna efter tydliga centrala riktlinjer är grundläggande för att hålla koll på kostnaden och skapa ett likvärdigt innehåll över hela staden. Vi vill kring detta särskilt betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentren. Aktivitetscentren bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet.

Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats.

De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån den enda lösningen. Genom införandet av trygghetsboenden med aktivitetscenter kommer med stor sannolikhet behovet av servicehus att minska. På sikt vore det önskvärt om trygghetsboenden med aktivitetscenter kunde ersätta boendeformen ”servicehus” och att äldre med mer omfattande vårdbehov istället får plats på vård- och omsorgsboenden. Därför tycker vi det är mycket viktigt att staden i sin boendeplanering tar höjd för att på sikt utöka antalet vård- och omsorgsboenden.

Vi delar förvaltningens synpunkter att det måste bli tydligt vilket syfte de olika boendeformerna har. Således bör en målbeskrivning beslutas om i äldrenämnden för varje boendeform. Något som även bör ingå i arbetet är frågan om

korttidsboenden och hur äldre som uppsökt sjukvård på ett smidigt sätt bör få hjälp att hitta rätt boendeform om ens hälsotillstånd har försämrats. Det är otydligt i delrapporten om dessa förändringar endast ska gälla verksamheter i egen regi, eller samtliga driftformer. Om endast en del av Stockholms boenden ska anpassas, går det emot äldreboendeutredningens övergripande syfte att tydliggöra funktionen för respektive boendeform. Om detta ska gälla även för fristående verksamheter krävs större tydlighet kring kommunens åtagande att finansiera aktivitetscenter.

Reservation anfördes av Maria Johansson m.fl. (alla L) enligt följande.

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.”

De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en generösare biståndsbedömning och att fler boenden byggs.

Först och främst välkomnar Liberalerna en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentrerna ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst.

Aktivitetscentrerna bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet. Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Vi vill också betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentrerna.

Liberalerna välkomnar att trygghetsboenden med aktivitetscentra och servicehus tas in i stadens äldreboendeplanering. Vi vill varna för en utveckling där antalet boendeplatser, såväl inom servicehus vård- och omsorgsboenden, minskar snabbare än beräknat. Exempel är Vintertullen på Södermalm och planer under utredning på omstrukturering i Enskede-Årsta-Vantör. Det kan inte tas för givet att Stockholm kommer att ha platser som motsvarar behoven.

Vi ser med oro på förslaget om att inskränka målgruppen för servicehusen till de äldre som har ett omvårdnadsbehov. Det är oklart vad detta innebär i praktiken och hur många av de boende som har ett omvårdnadsbehov. Vi konstaterar att förslaget inte

innebär att de många äldre som idag får avslag på sin ansökan om servicehus bereds plats, utan snarare tvärtom.

Även uppdraget till Micasa att utreda vilka andra fastigheter som eventuellt kan omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscenter tolkar vi som ett sätt att dra ner på servicehusplatser.

Vi vill för övrigt anföra att den sociala samvaron på servicehusen sannolikt underlättas om det även finns ett inslag av något friskare äldre. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats. De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån någon universallösning. Servicehusen kommer fortfarande att spela en viktig roll i Stockholms äldreomsorg, och Liberalerna vidhåller att alla över 85 år som så önskar bör få plats på servicehus.

Vi menar också att alla äldre med omfattande hemtjänstinsatser som så önskar bör få plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende, om detta kan ske utan merkostnad. Stockholms äldre måste få större frihet att välja mellan olika former av boende, och på ett enklare sätt kunna beviljas det boende de behöver.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Maria Karlman Noleryd (L) enligt följande.

Att som svar på remissen anföra följande.

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.”

De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en generösare biståndsbedömning och att fler boenden byggs.

Först och främst välkomnar liberalerna och centerpartiet en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentrerna ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst.

Aktivitetscentrerna bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet. Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Vi vill också betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentrerna.

Liberalerna välkomnar att trygghetsboenden med aktivitetscentra och servicehus tas in i stadens äldreboendeplanering. Vi vill varna för en utveckling där antalet boendeplatser, såväl inom servicehus vård- och omsorgsboenden, minskar snabbare än beräknat. Exempel är Vintertullen på Södermalm och planer under utredning på omstrukturering i Enskede-Årsta-Vantör. Det kan inte tas för givet att Stockholm kommer att ha platser som motsvarar behoven.

Vi ser med oro på förslaget om att inskränka målgruppen för servicehusen till de äldre som har ett omvårdnadsbehov. Det är oklart vad detta innebär i praktiken och hur många av de boende som har ett omvårdnadsbehov. Vi konstaterar att förslaget inte innebär att de många äldre som idag får avslag på sin ansökan om servicehus bereds plats, utan snarare tvärtom.

Även uppdraget till Micasa att utreda vilka andra fastigheter som eventuellt kan omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscenter tolkar vi som ett sätt att dra ner på servicehusplatser.

Vi vill för övrigt anföra att den sociala samvaron på servicehusen sannolikt underlättas om det även finns ett inslag av något friskare äldre. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats. De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån någon universallösning. Servicehusen kommer fortfarande att spela en viktig roll i Stockholms äldreomsorg, och Liberalerna vidhåller att alla över 85 år som så önskar bör få plats på servicehus.

Vi menar också att alla äldre med omfattande hemtjänstinsatser som så önskar bör få plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende, om detta kan ske utan merkostnad. Stockholms äldre måste få större frihet att välja mellan olika former av boende, och på ett enklare sätt kunna beviljas det boende de behöver.

Särskilt uttalande gjordes av Petra Gardos Ek (M) enligt följande.

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.” De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en reformerad och generösare biståndsbedömning samt att fler boenden byggs.

Det är övergripande önskvärt att det finns en hög tillgänglighet av anpassade boenden. Först och främst välkomnar vi en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Kommunikationen om vilka typer av boenden som finns behöver bli bättre. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentren ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst. Det specificeras att det är stadsdelarna som ska ansvara för de föreslagna aktivitetscentren, men det är alldeles för otydligt hur innehållet ska erbjudas.

Det är relevant inte bara ur ett kvalitetsperspektiv utan även ekonomiskt. Redan idag visar många stadsdelar på underskott inom äldreomsorgens egna verksamheter. Att upphandla aktiviteterna efter tydliga centrala riktlinjer är grundläggande för att hålla koll på kostnaden och skapa ett likvärdigt innehåll över hela staden. Vi vill kring detta särskilt betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentren. Aktivitetscentren bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet.

Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats.

De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån den enda lösningen. Genom införandet av trygghetsboenden med aktivitetscenter kommer med stor sannolikhet behovet av servicehus att minska. På sikt vore det önskvärt om trygghetsboenden med aktivitetscenter kunde ersätta boendeformen ”servicehus” och att äldre med mer omfattande vårdbehov istället får plats på vård- och omsorgsboenden. Därför tycker vi det är mycket viktigt att staden i sin boendeplanering tar höjd för att på sikt utöka antalet vård och omsorgsboenden. För att det ska bli tydligt vilket syfte de olika boendeformerna har bör en målbeskrivning beslutas om i äldrenämnden för varje boendeform.

Något som även bör ingå i arbetet är frågan om korttidsboenden och hur äldre som uppsökt sjukvård på ett smidigt sätt bör få hjälp att hitta rätt boendeform om ens hälsotillstånd har försämrats. Det är otydligt i delrapporten om dessa förändringar endast ska gälla verksamheter i egen regi, eller samtliga driftformer. Om endast en del av Stockholms boenden ska anpassas, går det emot äldreboendeutredningens övergripande syfte att tydliggöra funktionen för respektive boendeform. Om detta ska

gälla även för fristående verksamheter krävs större tydlighet kring kommunens åtagande att finansiera aktivitetscenter.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Benjamin Dousa m.fl. (alla M) enligt följande.

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: "Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov." De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en reformerad och generösare biståndsbedömning samt att fler boenden byggs.

Det är övergripande önskvärt att det finns en hög tillgänglighet av anpassade boenden. Först och främst välkomnar vi en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man, genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra, gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Kommunikationen om vilka typer av boenden som finns behöver bli bättre. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentren ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst. Det specificeras att det är stadsdelarna som ska ansvara för de föreslagna aktivitetscentren, men det är alldeles för otydligt hur innehållet ska erbjudas.

Det är relevant inte bara ur ett kvalitetsperspektiv utan även ekonomiskt. Redan idag visar många stadsdelar på underskott inom äldreomsorgens egna verksamheter. Att upphandla aktiviteterna efter tydliga centrala riktlinjer är grundläggande för att hålla koll på kostnaden och skapa ett likvärdigt innehåll över hela staden. Vi vill kring detta särskilt betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentren. Aktivitetscentren bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet.

Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats.

De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån den enda lösningen. Genom införandet av trygghetsboenden med aktivitetscenter kommer med stor sannolikhet behovet av servicehus att minska. På sikt vore det önskvärt om trygghetsboenden med aktivitetscenter kunde ersätta boendeformen ”servicehus” och att äldre med mer om-fattande vårdbehov istället får plats på vård- och omsorgsboenden. Därför tycker vi det är mycket viktigt att staden i sin boendeplanering tar höjd för att på sikt utöka antalet vård- och omsorgsboenden. För att det ska bli tydligt vilket syfte de olika boendeformerna har bör en målbeskrivning beslutas om i äldrenämnden för varje boendeform.

Något som även bör ingå i arbetet är frågan om korttidsboenden och hur äldre som uppsökt sjukvård på ett smidigt sätt bör få hjälp att hitta rätt boendeform om ens hälsotillstånd har försämrats. Det är otydligt i delrapporten om dessa

förändringar endast ska gälla verksamheter i egen regi, eller samtliga drift-former. Om endast en del av Stockholms boenden ska anpassas, går det emot äldreboendeutredningens övergripande syfte att tydliggöra funktionen för respektive boendeform. Om detta ska gälla även för fristående verksamheter krävs större tydlighet kring kommunens åtagande att finansiera aktivitetscenter

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Kristina Lutz m.fl. (alla M) enligt följande.

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.” De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en reformerad och generösare biståndsbedömning samt att fler boenden byggs.

Det är övergripande önskvärt att det finns en hög tillgänglighet av anpassade boenden. Först och främst välkomnar vi en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Kommunikationen om vilka typer av boenden som finns behöver bli bättre. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentren ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och

behovet av aktiviteter som störst. Det specificeras att det är stadsdelarna som ska ansvara för de föreslagna aktivitetscentren, men det är alldeles för otydligt hur innehållet ska erbjudas.

Det är relevant inte bara ur ett kvalitetsperspektiv utan även ekonomiskt. Redan idag visar många stadsdelar på underskott inom äldreomsorgens egna verksamheter. Att upphandla aktiviteterna efter tydliga centrala riktlinjer är grundläggande för att hålla koll på kostnaden och skapa ett likvärdigt innehåll över hela staden. Vi vill kring detta särskilt betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentren. Aktivitetscentren bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet.

Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats.

De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån den enda lösningen. Genom införandet av trygghetsboenden med aktivitetscenter kommer med stor sannolikhet behovet av servicehus att minska. På sikt vore det önskvärt om trygghetsboenden med aktivitetscenter kunde ersätta boendeformen ”servicehus” och att äldre med mer omfattande vårdbehov istället får plats på vård- och omsorgsboenden. Därför tycker vi det är mycket viktigt att staden i sin boendeplanering tar höjd för att på sikt utöka antalet vård- och omsorgsboenden. För att det ska bli tydligt vilket syfte de olika boendeformerna har bör en målbeskrivning beslutas om i äldrenämnden för varje boendeform.

Något som även bör ingå i arbetet är frågan om korttidsboenden och hur äldre som uppsökt sjukvård på ett smidigt sätt bör få hjälp att hitta rätt boendeform om ens hälsotillstånd har försämrats. Det är otydligt i delrapporten om dessa förändringar endast ska gälla verksamheter i egen regi, eller samtliga driftformer. Om endast en del av Stockholms boenden ska anpassas, går det emot äldreboendeutredningens övergripande syfte att tydliggöra funktionen för respektive boendeform. Om detta ska gälla även för fristående verksamheter krävs större tydlighet kring kommunens åtagande att finansiera aktivitetscenter.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Elisabeth Johnson m.fl. (alla M), enligt följande.

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.” De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen

kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en reformerad och generösare bostadsbedömning samt att fler boenden byggs.

Det är övergripande önskvärt att det finns en hög tillgänglighet av anpassade boenden. Först och främst välkomnar vi en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Kommunikationen om vilka typer av boenden som finns behöver bli bättre. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentren ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst. Det specificeras att det är stadsdelarna som ska ansvara för de föreslagna aktivitetscentren, men det är alldeles för otydligt hur innehållet ska erbjudas.

Det är relevant inte bara ur ett kvalitetsperspektiv utan även ekonomiskt. Redan idag visar många stadsdelar på underskott inom äldreomsorgens egna verksamheter. Att upphandla aktiviteterna efter tydliga centrala riktlinjer är grundläggande för att hålla koll på kostnaden och skapa ett likvärdigt innehåll över hela staden. Vi vill kring detta särskilt betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentren. Aktivitetscentren bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet.

Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats.

De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån den enda lösningen. Genom införandet av trygghetsboenden med aktivitetscenter kommer med stor sannolikhet behovet av servicehus att minska. På sikt vore det önskvärt om trygghetsboenden med aktivitetscenter kunde ersätta boendeformen ”servicehus” och att äldre med mer omfattande vårdbehov istället får plats på vård- och omsorgsboenden. Därför tycker vi det är mycket viktigt att staden i sin boendeplanering tar höjd för att på sikt utöka antalet vård och omsorgsboenden. För att det ska bli tydligt vilket syfte de olika boendeformerna har bör en målbeskrivning beslutas om i äldrenämnden för varje boendeform.

Något som även bör ingå i arbetet är frågan om korttidsboenden och hur äldre som uppsökt sjukvård på ett smidigt sätt bör få hjälp att hitta rätt boendeform om ens hälsotillstånd har försämrats. Det är otydligt i delrapporten om dessa förändringar endast ska gälla verksamheter i egen regi, eller samtliga driftformer. Om endast en del

av Stockholms boenden ska anpassas, går det emot äldreboendeutredningens övergripande syfte att tydliggöra funktionen för respektive boendeform. Om detta ska gälla även för fristående verksamheter krävs större tydlighet kring kommunens åtagande att finansiera aktivitetscenter.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Bengt Porseby (L) enligt följande.

Att som svar på remissen anföra följande.

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.”

De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en generösare bostadsbedömning och att fler boenden byggs.

Först och främst välkomnar Liberalerna en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentrerna ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst.

Aktivitetscentrerna bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet. Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Vi vill också betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentrerna.

Liberalerna välkomnar att trygghetsboenden med aktivitetscentra och servicehus tas in i stadens äldreboendeplanering. Vi vill varna för en utveckling där antalet boendeplatser, såväl inom servicehus vård- och omsorgsboenden, minskar snabbare än beräknat. Exempel är Vintertullen på Södermalm och planer under utredning på omstrukturering i Enskede-Årsta-Vantör.

Det kan inte tas för givet att Stockholm kommer att ha platser som motsvarar behoven.

Vi ser med oro på förslaget om att inskränka målgruppen för servicehusen till de äldre som har ett omvårdnadsbehov. Det är oklart vad detta innebär i praktiken och hur många av de boende som har ett omvårdnadsbehov. Vi konstaterar att förslaget inte

innebär att de många äldre som idag får avslag på sin ansökan om servicehus bereds plats, utan snarare tvärtom.

Även uppdraget till Micasa att utreda vilka andra fastigheter som eventuellt kan omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscenter tolkar vi som ett sätt att dra ner på servicehusplatser.

Vi vill för övrigt anföra att den sociala samvaron på servicehusen sannolikt underlättas om det även finns ett inslag av något friskare äldre. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats. De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån någon universallösning. Servicehusen kommer fortfarande att spela en viktig roll i Stockholms äldreomsorg, och Liberalerna vidhåller att alla över 85 år som så önskar bör få plats på servicehus.

Vi menar också att alla äldre med omfattande hemtjänstinsatser som så önskar bör få plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende, om detta kan ske utan merkostnad. Stockholms äldre måste få större frihet att välja mellan olika former av boende, och på ett enklare sätt kunna beviljas det boende de behöver”.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Erik Jahn (L) enligt följande.

Att som svar på remissen anföra följande.

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.”

De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en generösare biståndsbedömning och att fler boenden byggs.

Först och främst välkomnar Liberalerna en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentrerna ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst.

Aktivitetscentrana bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet. Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Vi vill också betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentrana.

Liberalerna välkomnar att trygghetsboenden med aktivitetscentra och servicehus tas in i stadens äldreboendeplanering. Vi vill varna för en utveckling där antalet boendeplatser, såväl inom servicehus vård- och omsorgsboenden, minskar snabbare än beräknat. Exempel är Vintertullen på Södermalm och planer under utredning på omstrukturering i Enskede-Årsta-Vantör. Det kan inte tas för givet att Stockholm kommer att ha platser som motsvarar behoven.

Vi ser med oro på förslaget om att inskränka målgruppen för servicehusen till de äldre som har ett omvårdnadsbehov. Det är oklart vad detta innebär i praktiken och hur många av de boende som har ett omvårdnadsbehov. Vi konstaterar att förslaget inte innebär att de många äldre som idag får avslag på sin ansökan om servicehus bereds plats, utan snarare tvärtom.

Även uppdraget till Micasa att utreda vilka andra fastigheter som eventuellt kan omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscenter tolkar vi som ett sätt att dra ner på servicehusplatser.

Vi vill för övrigt anföra att den sociala samvaron på servicehusen sannolikt underlättas om det även finns ett inslag av något friskare äldre. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats. De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån någon universallösning. Servicehusen kommer fortfarande att spela en viktig roll i Stockholms äldreomsorg, och Liberalerna vidhåller att alla över 85 år som så önskar bör få plats på servicehus.

Vi menar också att alla äldre med omfattande hemtjänstinsatser som så önskar bör få plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende, om detta kan ske utan merkostnad. Stockholms äldre måste få större frihet att välja mellan olika former av boende, och på ett enklare sätt kunna beviljas det boende de behöver.

Särskilt uttalande gjordes av Christoffer Järkeborn m.fl. (alla M) enligt följande.

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.” De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det

skulle det krävas en reformerad och generösare biståndsbedömning samt att fler boenden byggs.

Det är övergripande önskvärt att det finns en hög tillgänglighet av anpassade boenden. Först och främst välkomnar vi en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Kommunikationen om vilka typer av boenden som finns behöver bli bättre. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentren ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst. Det specificeras att det är stadsdelarna som ska ansvara för de föreslagna aktivitetscentren, men det är alldeles för otydligt hur innehållet ska erbjudas.

Det är relevant inte bara ur ett kvalitetsperspektiv utan även ekonomiskt. Redan idag visar många stadsdelar på underskott inom äldreomsorgens egna verksamheter. Att upphandla aktiviteterna efter tydliga centrala riktlinjer är grundläggande för att hålla koll på kostnaden och skapa ett likvärdigt innehåll över hela staden. Vi vill kring detta särskilt betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentren. Aktivitetscentren bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet.

Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats.

De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån den enda lösningen. Genom införandet av trygghetsboenden med aktivitetscenter kommer med stor sannolikhet behovet av servicehus att minska. På sikt vore det önskvärt om trygghetsboenden med aktivitetscenter kunde ersätta boendeformen ”servicehus” och att äldre med mer omfattande vårdbehov istället får plats på vård- och omsorgsboenden. Därför tycker vi det är mycket viktigt att staden i sin boendeplanering tar höjd för att på sikt utöka antalet vård och omsorgsboenden. För att det ska bli tydligt vilket syfte de olika boendeformerna har bör en målbeskrivning beslutas om i äldrenämnden för varje boendeform.

Något som även bör ingå i arbetet är frågan om korttidsboenden och hur äldre som uppsökt sjukvård på ett smidigt sätt bör få hjälp att hitta rätt boendeform om ens hälsotillstånd har försämrats. Det är otydligt i delrapporten om dessa förändringar endast ska gälla verksamheter i egen regi, eller samtliga driftformer. Om endast en del av Stockholms boenden ska anpassas, går det emot äldreboendeutredningens

övergripande syfte att tydliggöra funktionen för respektive boendeform. Om detta ska gälla även för fristående verksamheter krävs större tydlighet kring kommunens åtagande att finansiera aktivitetscenter.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Jan Bressler (L) enligt följande.

Att som svar på remissen anföra följande.

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.”

De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en generösare bostadsbedömning och att fler boenden byggs.

Först och främst välkomnar Liberalerna en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentrerna ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst.

Aktivitetscentrerna bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet. Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Vi vill också betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentrerna.

Liberalerna välkomnar att trygghetsboenden med aktivitetscentra och servicehus tas in i stadens äldreboendeplanering. Vi vill varna för en utveckling där antalet boendeplatser, såväl inom servicehus vård- och omsorgsboenden, minskar snabbare än beräknat. Exempel är Vintertullen på Södermalm och planer under utredning på omstrukturering i Enskede-Årsta-Vantör. Det kan inte tas för givet att Stockholm kommer att ha platser som motsvarar behoven.

Vi ser med oro på förslaget om att inskränka målgruppen för servicehusen till de äldre som har ett omvårdnadsbehov. Det är oklart vad detta innebär i praktiken och hur många av de boende som har ett omvårdnadsbehov. Vi konstaterar att förslaget inte innebär att de många äldre som idag får avslag på sin ansökan om servicehus bereds plats, utan snarare tvärtom.

Även uppdraget till Micasa att utreda vilka andra fastigheter som eventuellt kan omvandlas till trygghetsboende med aktivitetscenter tolkar vi som ett sätt att dra ner på servicehusplatser.

Vi vill för övrigt anföra att den sociala samvaron på servicehusen sannolikt underlättas om det även finns ett inslag av något friskare äldre. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats. De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån någon universallösning. Servicehusen kommer fortfarande att spela en viktig roll i Stockholms äldreomsorg, och Liberalerna vidhåller att alla över 85 år som så önskar bör få plats på servicehus.

Vi menar också att alla äldre med omfattande hemtjänstinsatser som så önskar bör få plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende, om detta kan ske utan merkostnad. Stockholms äldre måste få större frihet att välja mellan olika former av boende, och på ett enklare sätt kunna beviljas det boende de behöver.

Särskilt uttalande gjordes av Johan Nilsson m.fl. (alla M) och Evy Kjellberg (C) enligt följande.

I budget för 2015 lovade den rödgrönrosa majoriteten: ”Staden ska hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende, till exempel bostadsanpassning eller byte till lägenhet som är tillgänglig. Bedömningen av rätt till servicehus och vård- och omsorgsboende ska också bli mer generös, för att tillgodose dessa behov.” De förslag som den här utredningen presenterar kommer inte att uppnå det målet. Förslagen kommer inte att leda till att fler äldre i Stockholm får plats på ett boende. För det skulle det krävas en reformerad och generösare biståndsbedömning samt att fler boenden byggs.

Det är övergripande önskvärt att det finns en hög tillgänglighet av anpassade boenden. Först och främst välkomnar vi en höjning av servicenivån på stadens trygghets- och seniorboenden. Vi välkomnar också att man genom att omvandla alla trygghets- och seniorboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentra gör stadens erbjudande av boendeformer mer lättöverskådligt. Kommunikationen om vilka typer av boenden som finns behöver bli bättre. Med det sagt finns det ett antal oklarheter och brister i utredningens förslag.

Det är oklart exakt vad de föreslagna aktivitetscentren ska göra. Även om det exakta utbudet naturligtvis inte kan specificeras i detalj hade vi gärna sett att det hade varit tydligare var ambitionsnivån ska ligga. Vi ser med stor oro på skrivningarna om att bemanning ska vara garanterad endast på vardagarna. Det är på helgerna, framför allt under storhelger och sommaren, som ensamheten är som mest påtaglig och behovet av aktiviteter som störst. Det specificeras att det är stadsdelarna som ska ansvara för de föreslagna aktivitetscentren, men det är alldeles för otydligt hur innehållet ska erbjudas.

Det är relevant inte bara ur ett kvalitetsperspektiv utan även ekonomiskt. Redan idag visar många stadsdelar på underskott inom äldreomsorgens egna verksamheter. Att upphandla aktiviteterna efter tydliga centrala riktlinjer är grundläggande för att hålla koll på kostnaden och skapa ett likvärdigt innehåll över hela staden. Vi vill kring detta särskilt betona vikten av att frivilligorganisationer involveras i aktivitetscentren.

Aktivitetsscentren bör som regel vara tillgängliga för alla äldre, även de som inte bor på trygghetsboendet.

Ett större brukarunderlag kan också göra att det är motiverat att ha aktivitetscentra även på mindre boenden. Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Det kommer att krävas stora investeringar för att bygga fler boenden och en politik där man gör det lättare, inte svårare, att få plats.

De föreslagna trygghetsboendena med aktivitetscentra utgör ett steg i rätt riktning men är långt ifrån den enda lösningen. Genom införandet av trygghetsboenden med aktivitetscenter kommer med stor sannolikhet behovet av servicehus att minska. På sikt vore det önskvärt om trygghetsboenden med aktivitetscenter kunde ersätta boendeformen ”servicehus” och att äldre med mer omfattande vårdbehov istället får plats på vård- och omsorgsboenden. Därför tycker vi det är mycket viktigt att staden i sin boendeplanering tar höjd för att på sikt utöka antalet vård och omsorgsboenden. För att det ska bli tydligt vilket syfte de olika boendeformerna har bör en målbeskrivning beslutas om i äldrenämnden för varje boendeform.

Något som även bör ingå i arbetet är frågan om korttidsboenden och hur äldre som uppsökt sjukvård på ett smidigt sätt bör få hjälp att hitta rätt boendeform om ens hälsotillstånd har försämrats. Det är otydligt i delrapporten om dessa förändringar endast ska gälla verksamheter i egen regi, eller samtliga driftformer. Om endast en del av Stockholms boenden ska anpassas, går det emot äldreboendeutredningens övergripande syfte att tydliggöra funktionen för respektive boendeform. Om detta ska gälla även för fristående verksamheter krävs större tydlighet kring kommunens åtagande att finansiera aktivitetscenter.